

Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

5 верасня 2003 года

№ 36 (437)

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года

ПЛЮС ТэлетыДзень

Навіны рэгіёну

Сустрэчы са старажыламі

СМАРГОНЬ. У дзіцячай бібліятэцы адбылася сустрэча чытачоў з Ганнай і Уладзімірам Штэмплеўскімі, людзьмі, якія добра ведаюць гісторыю горада, працавалі з кнігамі XVII стагоддзя.

Госці расказалі, напрыклад, што раней у Смаргоні былі вуліцы Мядзведская і Скамарошная, а па Пецярбургскай хадзіла конка.

Галіна КАРАВАЙ.

Яшчэ дзве гімназіі

МАЛАДЗЕЧНА. Новыя гімназіі створаны на базе сярэдніх школ №3 і №6. Першага верасня адбылося іх урачыстае адкрыццё.

Віншавалі настаўнікаў і вучняў, жадалі «дзевятак» і «дзесятак» загадчык аддзела адукацыі Уладзімір Лягові і яго намеснік Клаўдзія Перхаровіч. Напрыканцы мерапрыемстваў у неба ўзляцелі галубкі — сімвал спакою новых гімназістаў.

Святлана ЦІШКО.

Новая загадчыца

ВАЛОЖЫН. У раённым аддзеле адукацыі 1 верасня з'явілася новая загадчыца. На пасаду прызначана Святлана Глябовіч, якая да гэтага часу была дырэктарам СШ №2.

Яе папярэднік Вікенцій Гардынец перайшоў працаваць у Ждановіцкую школу-інтэрнат.

Наталля ШТЭЙНЕР.

Абышлося...

ВІЛЕЙКА. Няшчасны выпадак адбыўся ў вёсцы Давыдкі Касцяневіцкага сельсавета. У старым будынку фермы, якая належыць раённаму унітарнаму сельгаспрадпрыемству "Першы Беларускі", абвалілася жалезабетонная пліта перакрыцця і прыціснула хлопчыка, які там гуляў. Дапамога падаспела своечасова, і 12-гадовы Дзіма быў дастаўлены ў бальніцу. 2 верасня яго перавялі з рэанімацыйнага аддзялення ў траўматалагічнае.

Марына СЛІЖ.

Парадак на зямлі

АШМЯНЫ. Да канца верасня інспекцыі рэсурсаў і навакольнага асяроддзя належыць уладкаваць мініпаліганы і пляцоўкі для смецця ва ўсіх населеных пунктах, дзе больш за 50 дамоў. Экскаватар ужо папрацаваў ля вёсак Зарэчча, Нарбуты, Пятрулі, Ціханы.

Але многія жыхары не заключаюць дамовы і не плацяць камунальнікам за вывaз бытавых адходаў. У вёсцы Кракоўка калгас не змог узяць на сябе такія траты, і амаль усе вяскоўцы адмовіліся ад скрынак для смецця.

Святлана ЦІШКО.

Пажар і сцен не пакідае

ВІЛЕЙКА. П'янства і людская абыякавасць становяцца прычынамі пажараў, якія нішчаць не толькі жытло, але, быццам бы помсцячы чалавеку за бяспечнасць, забіраюць яшчэ і жыцці.

Некалькі гадоў таму ў вёсцы Жары здарылася бяда. У агні, які ахапіў жылы дом, загінула двое дзяцей. Цудам уратавацца ўдалося толькі старэйшай дзяўчынцы, якая выскачыла з палаючай хаты цераз акно. Пазней яна раскажа, што хацела вынесці і сваю сястрычку, ды не хапіла сіл падняць яе да ўзроўню падаконніка...

Пра гэту трагедыю пісалі тады многія газеты, сюжэт, зняты пажарнымі, паказвалі па кабельным тэлебачанні ў Вілейцы. Толькі нездарма кажуць, што гора – настаўнік мудрых. Адны жыхары сельсавета зрабілі для сябе пэўныя вывады, другія, махнуўшы рукой, прадаўжаюць жыць з няспраўным пячным ацяпленнем, пакідаюць без нагляду газавыя пліты, электрапрыборы. За такую бяспечнасць плацяць дорага. Толькі ў адным Касцяневіцкім сельсавеце з пачатку года адбылося 10 пажараў, адзін чалавек загінуў.

Пажарныя асцерагаюцца, што гэты сумны спіс будзе папаўняцца і далей. Людзі "жартуюць" з агнём, а ён гэтага не любіць. Шмат такіх прыкладаў і ў вёсцы Геркі, што ў вышэй названым сельсавеце. У многіх дамах, як расказаў начальнік аварыйна-выратавальнага паста вёскі Людвінова Вілейскага аддзела па надзвычайных сітуацыях Сяргей Каўзовіч, няспраўная электраправодка, патрабуюць рамонту печкі і печы, шчыліны ў якіх "эканомныя" вяскоўцы пазатыкалі анучамі. Вядома, такіх людзей папярэджваюць, ушчуваюць, але далёка не ўсе яны спяшаюцца выконваць патрабаванні пажарных. Кожнаму здаецца, што няшчасце абміне яго хату. Ды толькі нездарма кажуць, што да пары, да часу збан ваду носіць.

Хочацца, каб успомніла гэту народную мудрасць і жыхарка вёскі Геркі Валянціна Бугай, дом якой можа загарэцца ў любую хвіліну. На крытай дранкай страсе комін, які даўно патрабуе рамонту, жанчына абставіла гнілымі дошкамі. Адной іскры хопіць, каб падпаліць такое "збудаванне", а з ім і падобнае на хляўчук жытло, якое, дарчы, таксама патрабуе рамонту.

Паглядзець на сваё жыццё іншымі вачыма трэба было б і Святлане Захаравіч, у доме якой таксама не выконваюцца элементарныя супрацьпажарныя правілы. Больш таго, гаспадары ўзялі за моду зачыняць на замок хворую маці. У дзень, калі наведаліся ў Геркі, дзверы іх хаты таксама былі зачыненыя. У той жа час, з коміна віўся дымок, а ў калідоры валяліся два газавыя балоны.

Кажуць, што агонь, самы страшны злодзей: не пакідае пасля сябе нават сцен. Тым не менш людзі не спяшаюцца засцерагаць ад яго сваю маёмасць, а быццам бы спрыяюць пажарам: ставяць ў пробкі для лічыльнікаў свята "жучкі", майструюць абагравальныя прыборы, кураць у ложках. У ноч на 1 верасня "камфорт" з ліку апошніх стаў прычынай пажару ў вёсцы Селішча. Згарэў жылы дом, а разам з ім і 45-і гадовы гаспадар. Шчаслівы выпадак уратаваў яго жонку і дачку: акурат у тую ноч яны не начавалі дома.

Марына СЛІЖ.

Начальнік аварыйна-выратавальнага паста вёскі Людвінова Сяргей Каўзовіч у час рэйду. Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

Хутка новы сезон

Адразу пасля завяршэння апошняга гастрольнага выступлення драматычны тэатр пачаў падрыхтоўку да новага сезона.

4-я старонка

Хто запальвае святлафоры?

Новыя сучасныя святлафоры ўстаноўлены ў Маладзечне. Аналагаў ім у Мінскай вобласці пакуль што няма.

7-я старонка

Барыс Кіт асуджае тэрарызм

11 верасня – другая гадавіна самага буйнога тэрарыстычнага акта, сумны дзень найноўшай гісторыі. З Барысам Кітом па тэлефоне гутарыць карэспандэнт «РГ».

8-я старонка

■ АДПАЧЫНАК

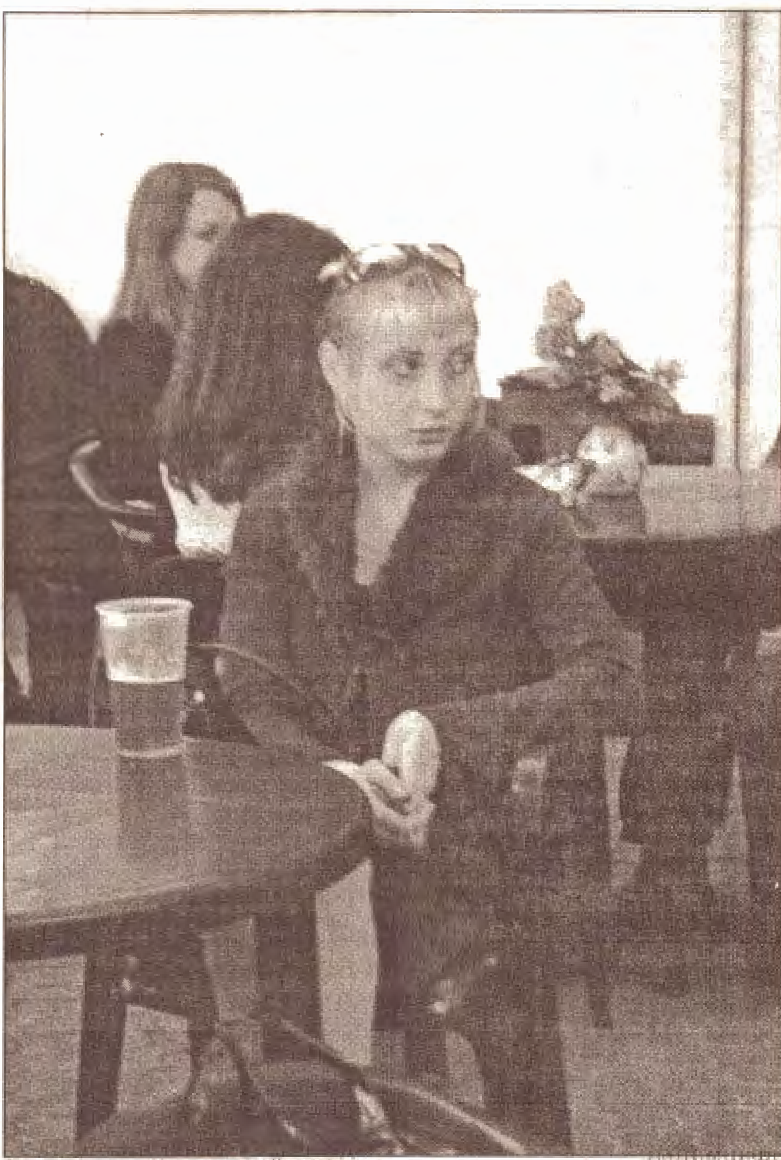
Агні начнога горада

МАЛАДЗЕЧНА. Пра бурлівае начное жыццё горада раптам загаварылі калегі, наведвальнікі рэдакцыі, сваякі.

— На плошчы гараць ліхтары, многа моладзі... — захапляліся ўсе.

Так што ўбачыць агні начнога горада стала для мяне жыццёвай патрэбай, задаволіць якую было вырашана ў бліжэйшую пятніцу.

Вечар выдаўся сыры — церусіў дробны дождж. А таму жыццё «бурліла» неяк вяла. Толькі некалькі падлеткаў адточвалі веласіпедны слалам на помніку Леніна. Астатняя публіка размясцілася ля ўвахода ў гандлёвы дом «Няміга-Маладзечна». Хто сядзеў за столікамі кафэтэрыя, хто прымасціўся ля вітрын. Дзве млявыя прыгажуні за столікам насупраць відавочна нудзіліся, пацягваючы фанту і пазіраючы ў бок мужчын, якія ўсю сваю ўвагу накіравалі на тоўсты даведнік прамысловых і камерцыйных прадпрыемстваў Беларусі. Свая туга была ў істоты няпэўнага полу, што з апошніх сіл трымалася на самым краёчку лаўкі. Карціна была знаёмая да нуды. Раптам нейкі п'яны наляцеў на каляску з дзіцем і ледзь не перавярнуў яе. «Зараз «павесялімся», — прамільгнула ў галаве. — За такое звычайна б'юць морду». Але бацька дзіцяці толькі «ўзнагародзіў» нахабніка абураным позіркам.

Адпачынак на Цэнтральнай плошчы. Фота Святланы ЦІШКО.

Затое не сумаваў дзядзька ў паношанай куртачцы, што наладзіў тут бізнес па зборы бутэлек. Перагнуўшыся цераз плоцік кавярні, заходзіць за які яму было ці то забаронена, ці то лянiва, ён засяроджана падцягваў да сябе сіненькі столік, што толькі вызваліўся. Тару згружаў у бяздонную торбу, дапіваў піва з пластыкавага кубачка і зноў застываў у чаканні.

Такім быў для мяне пятнічны вечар на Цэнтральнай плошчы. Гарэлі ліхтары, ішоў дождж, моладзь, як і ўчора, і заўчора, і тры дні таму, размаўляла і піла піва. Як сказалі ў адзін голас ды-джэі МаLыш і Грэк: «Начное жыццё ў Маладзечне мёртвае. Каб добра адпачыць, трэба мець многа грошай». Грошай у мяне не было, сваёй кампаніі таксама, а выпадковыя сустрэчныя відовішчаў не наладжвалі.

Святлана ЦІШКО.

■ СМАРГОНСКІЯ НАТАТКІ

Нас чакалі...

У канцы 50-х гадоў пры раённым Доме культуры працавала агітацыйная брыгада. У яе склад уваходзіла не больш за восем самадзейных артыстаў.

Выступалі мы ў полі на калгаснай машыне з апушчанымі бартамі, на фермах і палявых станах.

Пасля цэлага дня нашай працы вечарам заўсёды было заключнае выступленне ў клубе ці каля канторы, дзе нам спецыяльна вывешвалі некалькі электралямпачак, вакол якіх таўклося мноства машкары і матылькоў.

У кіраўнікоў браліся прозвішчы перадавікоў калгаса, гультаёў, цікавыя выпадкі з мясцовага жыцця і складаліся куплеты для прыпевак, якія называлі "чысцюшкамі". Потым людзі пазнавалі сябе і сваіх вяскоўцаў, і гэта ім вельмі падабалася. Бывала, баяніст Кастусь Дайлідзёнак па некалькі разоў выконваў пройгрыш паміж куплетамі, каб выканаўца пасля бурных апладысментаў мог пачаць наступны.

Звычайна іх пісаў і выконваў таленавіты чалавек, гумарыст, дырэктар Дома культуры Абрам Лазаравіч Магідэй. Пра яго павінны сказаць асобна. У яго быў незвычайна тонкі густ і талент артыста весці канцэрты з усялякімі шэдэўрамі тагачаснага канферансу і рэпертуару Аркадзя Райкіна. Ён умеў стварыць добры настрой у публікі і трымаць яго да канца канцэрта. На ўсё жыццё я запамятаў яго прыгожы артыстычны голас, выразную дыкцыю і амаль што ўвесь яго рэпертуар.

Мы начинаем наш концерт
Простыми теплыми словами.
Горячий и большой привет
Всем вам,
сидящим в этом зале.
Кто славит Родину трудом —
А вас здесь в зале много,
знаем, —
Для вас концерт
мы свой начнем
И вам концерт
свой посвящаем.

Сапраўды прыгожа, шчыра і за душу кранае, а прайшло амаль 50 гадоў. Магчыма, тады людзі жылі значна прасцей. Але былі чысціня пачуццяў і незвычайная людская дабрыня.

Пасля ўступных слоў выконваліся вершы, байкі Кандрата Крапівы, песні, гарэзлівыя частушкі, танцы, творы на баяне і беларускія мелодыі на цымбалах.

Самай папулярнай была сцэнка Яшкі-артылерыста і Гарпіны Дармідонтаўны з аперэты Анатоля Аляксандрава "Вяселле ў Малінаўцы". У ёй Абрам Лазаравіч раскрываўся як акцёр і танцор.

Праграма, як прынята казаць у артыстычных колах, была добра накатаная і мела вялікі поспех у гледачоў. Пасля выступлення было шмат цеплых слоў на развітанне і традыцыйная вячэра з пачастункам для дарослых... Усе мы распісваліся ў ведамасці за зароблены адзін рубель, які ў той час здаваўся вялікімі грашыма.

Нас вельмі любілі і таму заўсёды чакалі, асабліва ў час жніва ці пад восень.

Юрый ЦЕРАБУН.

Мой абыходак

Колькі жывеш – столькі новага пазнаеш. І праўда, кожны дзень жыццё падносіць нам сюрпрызы. А багатая, сакавітая беларуская мова – тым больш.

Чаргавае невядомае, але не раз чутае слова прымусіла мяне задумацца над яго значэннем. Абыходак. Здаецца, усё зразумела. Знаёмы з дзяцінства корань ход. "Хто ты?" "Дзед-барадзед, абышоў цэлы свет," – яшчэ не так даўно можна было пачуць у беларускай калыханцы. Можа, гэты дзед-барадзед і ёсць абыходак, а, можа, гэта дзеці, да якіх ён завітаў?

Ведаеце, была нават такая думка, што абыходак – гэта тое, без чаго можна абысціся. Напрыклад, тэлевізар у наш час – гэта абыходак. Можна знайсці ўсю неабходную інфармацыю ў кнігах, ці пачуць па радыё.

На самой справе ўсё аказалалася з дакладнасцю да наадварот. Тлумачальны слоўнік піша: абыходак – гэта патрэбы штодзённага жыцця; карыстанне, ужытак. Таму, калі ўжо тэлевізар і абыходак, то нам без яго ніяк не абысціся, як не абысціся без ежы і адзення, без даху над галавой.

Цяпер я магу дакладна сказаць, што яшчэ адным абыходкам для мяне з'яўляецца дасканалае вывучэнне роднай мовы, а яе ўжыванне – удвайне.

Асвету нясе

Яўгенія МАНЦЭВІЧ

Ураджайны год

ВІЛЕЙКА.Настаўнікі і вучні Людвіноўскай сярэдняй школы за паўдня сабралі 3,5 тоны яблыкаў.

Сад навучальная ўстанова арандуе ў сельгаспрадпрыемства «Першы беларускі» (былы саўгас «Беларускі»). Вясной дрэвы беляць, абразаюць галіны, а восенню збіраюць ураджай і здаюць на звераферму. Грошы пералічваюць на спецрахунак школы. За іх арганізавана бясплатнае харчаванне вучняў, а на Новы год яны атрымаюць падарункі.

Хаця працаваць у садзе даводзіцца пасля ўрокаў, усе стараюцца. Летась год быў неўраджайны, а сёлета ёсць магчымасць зарабіць грошы.

Святлана ЦІШКО.

■ НЯВЫДУМАНЫЯ ГІСТОРЫІ

Выдаткі хатняга выхавання

Усе дзеці павінны вучыцца. А перад тым, як пайсці ў школу, яны атрымліваюць своеасаблівую адукацыю, гледзячы навокал сябе. Бацькі бываюць першымі, чые ўчынкі дзеці паўтараюць.

Пра гэтую гісторыю мне распавёў адзін мой знаёмы. У адной сям'і мужык з жонкай не маглі вырашыць: хто ў сям'і гаспадар. Гэтае пытанне і ўзнікае, калі кож ны ведае свае абавязкі. І тут даходзіла да смешнага. Аднойчы за сталом бацька зрабіў заўвагу дзіцяці, каб не сёрбала гучна. Жонка яго адрэагавала імгненна, успомніўшы ўсе свае крыўды:

— Сёрбай, Васька, сёрбай!

І вось цяпер, калі я зрэдку, па асабістых прычынах не магу дабіцца паразумення з жонкай, я згадваю ёй гэтую гісторыю. Усяго адной гэтай фразай. Ці яна нагадвае не мне. У залежнасці ад абставін. Хоць ролі нашыя ўжо даўно размеркаваныя.

А скончыць гэтую гісторыю я б хацеў думкай пра тое, што мы з'яўляемся эталонам для нашых дзяцей. І хто забываецца пра гэта, будзе сёрбаць усё больш гарачэйшае, бо дзеці растуць.

Алесь РАЛАВЕЦ.

■ ПАДАРОЖЖЫ

Вакол свету – на веласіпедзе

МЯДЗЕЛ. На мінулым тыдні Мядзельшчыну наведала неардынарная асоба. Італьянскі пенсіянер Ян Рывер (ці як ён просіць сябе называць — "Іван Іванавіч") вандруе па свеце на веласіпедзе. Аб'ездзіў ён ужо ўсю Заходнюю Еўропу ад Канараў да Шпіцбергена, краіны Цэнтральнай Амерыкі. У вандроўках ён ужо больш за тры гады, за гэты час "наматаў" 38 тысяч кіламетраў.

Ян Рывер мае славянскія карані, і паразумецца з ім было лёгка: расказваў пра сябе на сумесі рускай і польскай моў з дадаткамі англійскіх слоў.

Успамінае, што 30 снежня 1999 года вырашыў, што паедзе на веласіпедзе вакол свету, і праз пару дзён пачаў вандроўку з Іспаніі. Адразу мэты асаблівай не было. Гэта ўжо потым, як яго асобай зацікавіліся журналісты, вырашыў, што збіраецца праехаць 100 краін, 100 тысяч кіламетраў і скончыць своеасаблівую "кругасветку" падчас цырымоніі адкрыцця алімпіяды ў Пекіне ў 2008 годзе.

Тактыка ў 68-гадовага Яна Рывера такая: выбірае сабе пэўную частку свету, аб'язджае яе, а потым пасля кожнага этапа месяц адпачывае. Падумаў, што вандроўка па Беларусі стане для яго лёгкай трэніроўкай перад складанымі этапамі. Але не толькі жаданне "паразмяцца" прывяло "Івана Іванавіча" ў нашу краіну.

– Я заўсёды любіў Беларусь, яшчэ пры СССР сюды прыязджаў, ведаю, што тут людзі вельмі добрыя. А яшчэ ў захапленні ад вашай прыроды — для мяне яна лепшая ў свеце.

Праязджае італьянец штодня ад 60 да 100 кіламетраў, вялікіх трас і гарадоў пазбягае, любіць ездзіць па "грава́йках" і бываць у вёсках. Заўсёды спіць на зямлі, без палаткі, траціць у дзень 5 долараў ЗША на газеты і ежу. У крамах нічога не купляе, запасаецца прадуктамі толькі ў людзей: кажа, што любіць усё натуральнае. І вельмі здзіўляецца гасціннасці вяскоўцаў.

– Бяру ў іх малако, яйкі, яблыкі, даю грошы — не бяруць. Хоць і ведаю, што небагата жывуць.

Кажа, што раз на тыдзень бывае ў горадзе, каб схадзіць у лазню. Так трапіў і ў Мядзел. Тут на крыху затрымаўся, сустрэўся са старшынёй райвыканкома Станіславам Чарнушэвічам.

... З лістапада Ян Рывер з вострава Цэйлон пачне чарговы этап сваёй вандроўкі. Гэта так, бліжэйшыя планы, а на далейшую перспектыву ён разважае так:

— Як мне будзе 80 год, буду шукаць бландзінку. І думаю, што Беларусь — гэта месца, дзе я хачу жыць, як стану старэнькім.

Алесь ВЫСОЦКІ.

■ НАША БУДУЧАЕ

З кім застаецца вёска ?

Калі гаворка заходзіць пра сельскую гаспадарку, то ў людзей часта ўзнікае асацыяцыя з калгасам ці саўгасам. Таму і ўяўляецца яна ў выглядзе памяшканняў для ўтрымання жывёлы, рамонтных майстэрняў, збожжасушылак.

Асацыяцыя сельскай гаспадаркі з калгасам, які перажывае сёння не лепшыя часы, нараджае меркаванне, што калі "рэаніміраваць" калгас ці на яго базе стварыць іншую сельскагаспадарчую арганізацыю ў форме, да прыкладу, закрытага акцыянернага таварыства, на якіх свядома ці не плануецца ўскласці абавязкі па развіцці сацыяльнай сферы вёскі, то зберажом яе.

Думка пра выратаванне сельскай гаспадаркі шляхам «рэанімацыі» калгасаў – стэрэатып. Сельская гаспадарка – паняцце куды больш ёмкае за паняцце калгаса.

Фота з архіва IREX/ProMedia.

Няма таго, што раньш было

У канцы 80-х пачатку 90-х гадоў калгасы і саўгасы па сутнасці ператварыліся ў мінідзяржавы, стабільнасць эканамічнага росту якіх у ва многім залежала ад таго, наколькі паспяхова кіраўніцтва гаспадарак вырашала ў комплексе вытворчыя пытанні і сацыяльныя праблемы. Такія ўмовы дазвалялі жыхару вёскі развівацца як асобе, а не быць проста "вінцікам" у вытворчым працэсе.

З боку дзяржавы ажыццяўлялася галіновае (вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі) і тэрытарыяльнае (вёска) развіццё сельскай гаспадаркі праз калгасы і саўгасы. Пытанні занятасці насельніцтва вырашаліся за кошт пераразмеркавання працоўных рэсурсаў унутры гаспадаркі: адкрыцця новых відаў дзейнасці, увядзення двухдзённых выхадных і г.д.

Прадпрыемствамі забяспечвалася самаарганізацыя і ў значнай ступені самафінансаванне.

Канечне, не ўсё добра было ў тых калгасах. Аднак у калгасах цяперашніх з таго, што яны мелі раней, практычна нічога не засталося.

Многія з іх з-за зношанасці матэрыяльна-тэхнічнай базы, адсутнасці ўласных абаротных сродкаў страчваюць ці ўжо страцілі кіруемасць як арганізацыйнае, так і тэхналагічнае. Насельніцтва, якое пражывае на іх тэрыторыі, застаецца без работы і сацыяльнай абароны.

Як дапамагчы вёсцы? Пры гэтым нельга асацыяваць вёску і калгас, бо калгас – гэта ўсяго толькі адзін з суб'ектаў у сельскай гаспадарцы.

Ініцыятыву павінна ўзяць у свае рукі мясцовая ўлада – сельскія, пасялковыя, раённыя Саветы — з мэтай каардынацыі жыццядзейнасці на падведамаснай ім тэрыторыі і з улікам яе асаблівасцей і шматукладнасці. Менавіта яны павінны выконваць функцыі "міні-дзяржавы", якія выконвалі тыя калгасы, быць праваднікамі дзяржаўнай палітыкі.

У той жа час, як паказвае практыка, многія сельскія Саветы не ў стане ўзяць на сябе такую ініцыятыву. Тлумачыцца гэта наступным.

Па-першае, не хапае вопыту, бо сельскія Саветы знаходзіліся ў асноўным ў ролі статыста ці канцылярскага работніка.

Па-другое, нязначны ці амаль адсутнічае мясцовы бюджэт.

Па-трэцяе, недастатковы аўтарытэт мясцовай улады ў свайго насельніцтва.

Аднак спадзявацца на тое, што вось прыйдзе новы старшыня і зменіць сітуацыю да лепшага, напэўна, не варта. Варыянты з "малайцамі-ўдальцамі" не выратуюць справу. Патрэбна дакладная дзяржаўная палітыка ў адносінах да сельскай гаспадаркі.

Патрэбна дзяржаўная палітыка

У гэтай палітыцы асноўны ўпор трэба рабіць не на праграмы, якія забяспечваюць вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі, а на праграмы развіцця вёскі. Неабходна імкнуцца да развіцця сельскіх рэгіёнаў пры дапамозе мясцовай улады. Трэба стварыць умовы для іх самаарганізацыі і самарэалізацыі. Без забеспячэння гэтых умоў выклікае сумненні жыццядзейнасць у сельскай мясцовасці сацыяльных стандартаў па абслугоўванні насельніцтва рэспублікі, выкладзеных у пастанове №724 Савета Міністраў. Бо на раённым узроўні і тым больш на рэспубліканскім іх эфектыўнае функцыяніраванне не арганізуеш: патрэбны вялікія сродкі і вялікі штат.

Да таго ж сельская гаспадарка сёння страчвае крыніцы даходу, спажывецкія здольнасці насельніцтва рэзка падаюць (узровень запазычанасці па зарплаце расце, сярэдняя зарплата не высокая), павялічваецца спажыванне спіртнога. Ці скарыстаецца ў такім выпадку насельніцтва паслугамі, прадугледжанымі сацыяльнымі стандартамі.

Як сведчыць вопыт заходніх краін, які можа быць карысным і нашай дзяржаве, у апошнія гады развіццё сельскай гаспадаркі ў іх ажыццяўляецца па наступных напрамках:

– стварэнне ўмоў для прадпрымальніцкай дзейнасці ці развіцця аграбізнесу (бізнесу на сельскагаспадарчай тэрыторыі, напрыклад, турызму і іншых відаў дзейнасці, якія не звязаныя непасрэдна з сельскагаспадарчай вытворчасцю);

– намаганні дзяржавы накіроўваюцца на прыцягненне і вяртанне гарадскога насельніцтва калі не ў самую сельскую гаспадарку, то ў сельскія раёны;

– сельскаму ладу жыцця надаецца большая камфартабельнасць, сацыяльная значнасць;

– павышаецца эфектыўнасць вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі.

У сваю чаргу ключавым звяном развіцця гэтых напрамкаў з'яўляецца інфраструктура, у якой можна выдзеліць чатыры адносна самастойныя блокі.

Па-першае, сістэма і сродкі камунікацыі. І ў першую чаргу – транспартная сістэма. Вялікую ролю адыгрывае сістэма тэлефоннай, радыётэлефоннай і іншых відаў сучаснай сувязі. Гэта стварае роўныя перадумовы для гандлёвых арганізацый, заключэння розных рынкавых здзелак, хуткага атрымання і апрацоўкі інфармацыі.

Па-другое, фінансавая сістэма як неад'емная частка інфраструктуры сельскіх раёнаў. Свабодны пераліў грашовых сродкаў, наяўнасць капіталаў, іх даступнасць – ключавое звяно функцыяніравання рыначнага механізму.

Па-трэцяе, сфера вытворчага абслугоўвання дзелавой актыўнасці. Яна можа быць прадстаўлена буйнымі, сярэднімі і дробнымі прадпрыемствамі, якія аказваюць розныя вытворчыя паслугі (захоўванне, рэалізацыя, гандаль і многае іншае) сельскагаспадарчай і прамысловай вытворчасцю у сельскай мясцовасці. Напрыклад, у ЗША толькі нязначная доля таварнай прадукцыі (менш 5%), выраблена фермерамі, рэалізуецца імі ў розніцу самастойна – праз фермерскія рынкі, прыдарожны гандаль, кірмашы.

У чацвёртых, сфера сацыяльна-культурнага абслугоўвання сельскай мясцовасці, якая ўключае школы, клубы, бальніцы і г.д. Тут павінны з'явіцца новыя сацыяльна-культурныя цэнтры, арыентаваныя на высакаякаснае абслугоўванне забяспечаных слаёў насельніцтва.

Развіццё інфраструктуры сельскіх раёнаў павінна быць неразрыўна звязана і заснавана ў першую чаргу на бюджэтным фінансаванні і дзяржаўных сацыяльных і эканамічных праграмах. Многія, мабыць, скажуць, што ўсё разумеем, але вось у грашах праблема, дзе іх узяць?

Тады ўзнікае сустрэчнае пытанне, а колькі іх трэба? І тут, без усялякага сумнення, разбег у сумах будзе вялікі. Гэта будзе залежаць ад таго, якую схему вырашэння дадзенай праблемы бачыць кожны з іх. Напрыклад, можна прапанаваць некалькі схем: дзяржава за кошт бюджэтных рэсурсаў за вызначаны прамежак часу стварае інфраструктуру "пад ключ" і перадае яе ў вядзенне мясцовай улады (сума затрат адна); дзяржава распрацоўвае механізм, які стымулюе праяўленне ініцыятывы на месцах у вырашэнні дадзенай праблемы з улікам інтарэсаў і магчымасцей юрыдычных і фізічных асоб (сума затрат іншая).

Акрамя таго, важна ўлічваць і псіхалагічны аспект — адны адносіны да таго, што атрымліваеш у цэлым (можа, нават не заўсёды тое, чаго чакаеш) і другія, калі сам непасрэдна ўдзельнічаеш у стварэнні нечага і пры гэтым улічваюцца твае пажаданні. З гэтага вынікае, што перад тым, як гаварыць аб грашовых пытаннях, варта распрацаваць аптымальную схему рашэння праблемы, якая павінна вызначыць мэты, прынцыпы, этапы, фінансаванне. Трэба адзначыць, што схема ў выглядзе мадэлі павінна зыходзіць ад мясцовай улады, што не толькі павысіць яе ініцыятыву, але і адказнасць за прымаемае рашэнне.

Кадры – залог поспеху

У развіцці сельскай гаспадаркі нельга абысціся без развіцця кадравай палітыкі ў адносінах да мясцовых структур улады, якая павінна забяспечваць падбор кадраў, іх падрыхтоўку, сістэму матывацыі да працы ў займаемых пасадах, інфармацыйнае забеспячэнне і г.д., што ў сваю чаргу павысіць іх аўтарытэт.

Такім чынам, развіццё сельскай гаспадаркі – гэта не мінутны працэс, а працэс, які патрабуе творчага падыходу, часу і сродкаў. Аднак вырашаць яго неабходна ўжо цяпер, бо ў народнай гаспадарцы нашай краіны аграрны сектар займае значнае месца. Па меркаванні іншых, гэта з'яўляецца адным з недахопаў нашай дзяржавы, што яна "паўаграрная". Разам з тым, пры добрым размеркаванні ролі сельскай гаспадаркі ў эканоміцы краіны, стварэнні ўмоў для яе развіцця, гэты недахоп можа ператварыцца ў перавагу ў параўнанні з краінамі так званай рынкавай сістэмы. Многія з іх на сённяшні дзень перажываюць праблемы, звязаныя з інтэнсіўным працэсам урбанізацыі, неадпаведнасцю умоў для жыцця чалавека, ствараемых у гарадах, самой прыродзе чалавека. Іншымі словамі, ствараецца дыскамфорт, які вядзе да росту стрэсавых сітуацый, развіцця розных захворванняў, адначасова абжытыя сельскагаспадарчыя раёны ператвараюцца ў пусткі.

Неабходна дадаць, што пад уздзеяннем навукова-тэхнічнага прагрэсу (інфармацыйных тэхналогій, развіцця транспарту), змянення прыярытэтаў, як асобы, так і грамадства, праца ўсё больш набывае віртуальны характар. У выніку расце колькасць людзей, што займаюцца той працай, выкананне якой магчыма практычна з любога пункту зямнога шара.

Таму сельская гаспадарка — гэта не толькі тое месца, дзе жывуць сяляне, вырошчваюць бульбу і пасуць кароў, – гэта і наша будучыня.

Міхаіл ПЯТРОЎСКІ, выкладчык Інстытута кіравання АПК, Мінск.

Курсы валют НБ РБ

	28.08 руб.	4.09 руб.
Долар ЗША	2089,00	2093,00
Еўра	2269,80	2257,41
Злоты	520,49	517,72
Літ	657,51	653,80
Расійскі рубель	68,74	68,39

«Вулічныя» курсы ў Маладзечне

Долар	2080/2100	2090/2115

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 27.08	3.09
Кілбаса с/вэндж., 1 кг	12500	12630
Сасіскі, 1 кг	4150	4130
Селядзец, 1 кг	2800	2800
Рыс, 0,9 кг	780	800
Грэчка, 0,9 кг	1350	1400
Цукар, 1 кг	1310	1310
Яйкі курыныя, 1 дзес.	850	1000
Алей, 1 л	1950	1950
Маянэз, 200 г	450	450
Кава «Пеле», 100 г	2200	2200
Шпроты, бляшанка 160 г.	800	800
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	800	800
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	900	1000
Капуста, 1 кг	250	250
Морква, 1 кг	500	500
Лімоны, 1 кг	1900	1800
Апельсіны, 1 кг	1950	1950
Памідоры, 1 кг	900	850
Агуркі, 1 кг	500	500
Кавуны, 1 кг	500	500
Яблыкі, 1 кг	1000	1000

Сялянскія прадукты

Малако, 1,5 л	700	750
Смятана, 1 л	2000	2000
Масла, 1 кг	4800	5000
Тварог, 1 кг	2000	2000
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1500	1750
Бульба, 1 вядро	3000	3000
Яблыкі, 1 кг	1500	1300
Чарніцы, 5-літр. вядро	10000	8000
Слівы, 5-літр. вядро	6000	5000
Шыпшына, 5-літр. вядро	2500	2000
Брусніцы, 5-літр. вядро		12000

■ ТЭАТР

Хутка новы сезон

МАЛАДЗЕЧНА. Адразу пасля завяршэння апошняга гастрольнага выступлення, драматычны тэатр пачаў падрыхтоўку да новага сезона.

За гэты час часткова адрамантаваны фасад установы, заменены вокны. Абноўлена фае і кафэ, рыхтуюцца два пакоі пад новыя грымёркі. Будынак тэатра памаладзеў, стаў больш прыгожым і ўтульным.

Усё гэта не без удзелу фірмы "Скарпіён", кіраўніком якой з'яўляецца Вячаслаў Рак. У самы кароткі тэрмін, нягледзячы на затрымку фінансавання, яны цудоўна выканалі наш заказ. Добра зроблены і ўнутраныя работы: пастараліся спецыялісты ТАА "Стройсэрвіс-Маладзечна". Працавалі шчыра, з разуменнем таго, што рамонт трэба зрабіць у самы кароткі тэрмін, і работнікі фірмы "Сэрвіс-Маладзечна".

Цяжка пералічыць усіх тых, хто надаваў драматычнаму тэатру новы твар. Наш калектыў удзячны гэтым людзям за адданасць, падтрымку культуры і мастацтва і чакае на прэм'ерных спектаклях у новым тэатральным сезоне.

Сяргей ВАЛЬКОВІЧ, дырэктар абласнога драматычнага тэатра.

Фота Яўгенії МАНЦЭВІЧ.

■ СТРАЧАНЫЯ ІМЁНЫ

Масон з мястэчка Радашкавічы

Нарадзіўся ён у мястэчку Шылува (цяпер Літва) у 1777 годзе. А бацька яго – бедны музыка – быў з мястэчка Радашкавічы Мінскай губерні. У 1800 годзе паступіў у Віленскую мастацкую школу. Скончыў яе ў 1803 г. Звалі яго Іосіф Аляшкевіч.

У час вучобы быў вучнем Ф.Смуглевіча. Тры гады пераймаў яго веды, хоць прафесія мастака на той час была ненадзейная. У 1803 годзе едзе за мяжу, наведвае Дрэздэн, Парыж. Працуе ў майстэрнях французскіх мастакоў Энгра і Давіда. Па вяртанні нейкі час жыве на Валыні, дзе рыхтуецца паступаць у Віленскі універсітэт. Але праца не чакала, і ў 1810 годзе, адмовіўшыся ад студэнцтва, едзе ў Пецярбург займацца жывапісам.

Пецярбург яго адзначыў званнем акадэміка за карціну "Апека сірот". Прыязджаў мастак і на Беларусь. Працаваў у стылі позняга класіцызму і рамантызму. Пісаў партрэты Л.Сапегі, М.Радзівіла, А.Чартарыйскага, А.Міцкевіча, Г.Ржавускага, Плятэра і іншых славутасцей Айчыны. Гэта яго карціну часта згадвае мой сябар, калі з'язджае з дому, бо называецца яна "Развітанне гетмана Хадкевіча з маладой жонкай перад адпраўленнем пад Хоцін". Яго «Групавы партрэт», «Жаночы партрэт», «Партрэт дзяўчынкі» і партрэт А.Бакунінай захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі.

Сучаснікі любілі Іосіфа. За веды, талент і масонства. У 1822 годзе яго абралі старшынёй масонскай ложы Белага Арла. Галоўнай у Пецярбурзе. Вельмі набожны і шчодры, ён быў заўсёды добразычлівым да людзей. Прапагандаваў гуманізм у дачыненні да людзей.

Быў знаёмы асабіста з А.Міцкевічам, які прысвяціў яму адзін са сваіх вершаў. Спрабаваў пісаць літаратурныя творы і сам, дзе галоўнай думкай было назапашванне таго, што можа выратаваць чалавецтва ад пагібелі. Бо коціцца восень цывілізацыі.

Яго восень прайшла ў Пецярбурзе. Пахавалі земляка 5 кастрычніка 1830 года на Смаленскіх могілках, а творы блукаюць да гэтага часу па сусветна вядомых галерэях. У пошуках хаты. У пошуках Беларусі.

Алесь РАЛАВЕЦ.

■ ЮБІЛЕІ

Убачыла свет кніга літаб'яднання «Купалінка»

МАЛАДЗЕЧНА. Маладзечанскае літаратурнае аб'яднанне "Купалінка" існуе ўжо даволі працяглы час. Утворанае яшчэ ў 1953 годзе пры абласной газеце "Чырвоны сцяг" вядомым беларускім пісьменнікам Аркадзем Чарнышэвічам, яно з'яўляецца адным са старэйшых у Мінскай вобласці. У розныя часы літаб'яднаннем кіравалі гісторык і літаратуразнаўца Мікола Ермаловіч, навукоўца і пісьменнік Генадзь Каханоўскі, празаік Уладзімір Давыдаў, а таксама супрацоўніца "Маладзечанскай газеты" Слава Міронава.

Імёны, якія ўпершыню калісьці з'явіліся на старонках "Купалінкі", з цягам часу набылі вельмі шырокую вядомасць і сталі надзвычай знакамітыя – дастаткова толькі прыпомніць сталага даследчыка літаратуры Адама Мальдзіса, пісьменнікаў Алеся Рыбака, Міколу Гроднева, Вячаслава Дашкевіча, Алеся Бажко, драматурга Івана Козела, філолага-фальклaрыста Арсеня Ліса і інш.

Свой адметны след у гісторыі "Купалінкі" пакінулі такія асобы, як Пятро Бітэль, Віктар Носаў, Валерый Законнікаў, Уладзімір Зянько, Давід Юдовіч.

Дарэчы, сваю ласкавую, прыгожую, песенную назву літаб'яднанне набыло ў 1975 годзе. Яго сябрамі былі і застаюцца людзі розных прафесій і ўзростаў.

Зараз "Купалінку" ўзначальвае **Валерый Маркелаў**. Вершы ён піша з 1973 года, і ўжо даўно даволі паспяхова сумяшчае журналісцкую і літаратурную дзейнасць. На яго ўліку ўдзел у трох калектыўных паэтычных зборніках. У 1995 годзе быў выдадзены зборнік вершаў маладых паэтаў Міншчыны (адных маладзечанцаў было восем імёнаў), аб'яднаных лозунгам "Нас слова Купалы да творчасці кліча", дзе В.Маркелавым былі прадстаўлены два вершы з так званай "грамадзянскай" лірыкі. У 1998 годзе выйшаў зборнік "Я аб табе спяваю песню", дзе акрамя кіраўніка "Купалінкі" было прадстаўлена яшчэ трое таленавітых творцаў. Адзін з іх Маладзечанскі "мэтр" **Вячаслаў Шнуркевіч** з цыклам вершаў "Чырвоныя макі".

Кіраўніца літаратурна-мастацкай гасцёўні "Узлёт" **Таіса Трафімава** з раздзелам "Як зёлкі ад пакут", па-жаночы рамантычная і свавольная, стварыла "словаў непаўторны шарм". А містычнае "Сузор'е Скарпіёна" **Святланы Посах** нібы свеціцца-зіхаціць россыпам узнёслых вобразаў. "Каханне – гэта не толькі неад'емная часцінка душы чалавека, але і яе сутнасць..." – сцвярджае паэтка. Такім чынам, можна зрабіць выснову, што ўсе вышэйназваныя аўтары вынайшлі пэўна акрэсленыя паэтычныя традыцыі, якія прадаўжае зберагаць "Купалінка" ў абноўленым складзе. Таму пацвярджэнне – калектыўны зборнік вершаў "Погляды", выдадзены ў другой дэкадзе жніўня бягучага года і нездарма прымеркаваны да 50-годдзя літаб'яднання. Аснову сённяшняй "Купалінкі" склалі дзесяць розных па стылістыцы, жанру, манеры пісаць паэтаў, кожны з якіх прадставіў па дзесяць лепшых на свой погляд твораў, разнастайных па тэматыцы і па магчымасці розных перыядаў творчасці.

Кіраўнік "Купалінкі" Валерый Маркелаў прадстаўлены цыклам вершаў "Непрадказальнасць", якія атрымаліся больш вострымі, рашучымі ды сапраўды непрадказальнымі, чым акварэльныя "Бэзавы водар, чаромхавы вечар" з папярэдняй кнігі "Я аб табе спяваю песню".

Старэйшым у "Купалінцы" зараз па праву можна лічыць **Алега Шчукіна**. Першая публікацыя яго датуецца 1952 годам. Шмат ён друкаваўся ў мясцовай і рэспубліканскай перыёдыцы, часам пад псеўданімам Алег Васільеў. "Мэтр" "Купалінкі" піша на рускай і беларускай мовах. Тэмы лірыкі – Радзіма, яе краявіды, яе неабсяжныя прасторы, яе няпросты лёс, а таксама каханне, сэрца, рамантыка трапяткой юнацкай летуценнасці.

У творчасці Алега Васільевіча прасочваецца класічнасць стылю, распаўсюджаныя класічныя прыёмы, звароты да творчасці Пушкіна, Лермантава, Крылова (ён вядомы як байкапісец), прытым без запазычванняў і цытавання, таму што прыродны паэтычны талент і артыстызм натуры даўно ўжо дазволілі аўтару знайсці сваю нішу. Яго раздзел у новым зборніку называецца "Наследство" (пераклікаецца з творам "Притча о наследстве").

Станіслаў Касаты выкарыстоўвае традыцыйныя, характэрныя для беларускамоўнай паэзіі рэальныя вобразы ці сітуацыі, каб паразважаць аб жыццёвых праблемах. Лірыка яго мяжуецца на стыку грамадзянскай і іранічна-філасофскай плыняў у творчасці. Цыкл яго вершаў носіць назву "Вёскі-мястэчкі" і з'яўляецца своеасаблівым экскурсам у гісторыю "малой радзімы".

Іван Чарненка – падкрэслена славянскі паэт. Уплыў Ясеніна і Лермантава, свае роздумы, "краса роднай прыроды", адценні барвовасці ці золата або наадварот фарбы халаднаватага, шчэ веснавога яркаблакітнага неба над маладзенькай зялёнай лістотай. Усім гэтым наскрозь прасякнуты пачуццёвыя, выразныя, "цёплыя" вершы Івана Чарненкі. Беларуская павольнасць ды паслядоўнасць спалучаюцца ў ім з украінскай нястрыманасцю і прамяністасцю. Дарэчы, аўтар вельмі добра валодае ўсімі трыма ўсходнеславянскімі мовамі.

Лідзія Гардынец быццам душою адчувае свае карані. "Краю мой, адна нам песня выйшла". Вобразы роднай вёсачкі, параўнанай з іконай святою, зорны россып жнівеньскіх начэй над яе зялёнымі лугамі, ці белы май, што яснай квеценню лунае ў паветры, восеньскія слёзы ці зімнія завеі – усё гэта застаецца ў сэрцы паэткі назаўжды.

Роднасная ёй і **Яніна Дзяркач**. "Я – сялянка..." Сутнасць, жыццёвы прынцып і жыццёвае крэда. Пачуцці складаныя і простыя адначасова. Думкі жанчыны і перакананні сталасці. Праз вобразы снегу, дажджу, сонца, вясны, кветак, светлых пакояў, сустрэч Яніна Дзяркач імкнецца перадаць сваё ўнутранае хваляванне.

"Фіялкі па аўторках" **Антаніны Няверы**... "Фіялкі па серадах" Андрэ Маруа... Ці можна паставіць знак роўнасці... Менавіта... Але лепш гэта будзе бясконцасць. Вечнасць Веры, Надзеі, Кахання. Дзякуючы мастачцы Антаніне Нявера вокладка кнігі атрымалася такая блакітна-летуценная з пяшчотнымі абрысамі анёлаў над аблокамі.

Валянцін Бабкін – іранічны, гумарыстычны і філасафічны адначасова. Нездарма дзесяць яго кароткіх паэтычных разважанняў, аб'яднаныя ёмкай назвай "...-ізмы"... Чаго-чаго, а "-ізмаў" у нашым жыцці хапае. Вершы Бабкіна ўвасабляюць ў сабе рысы фаталістычных опусаў Эклезіяста ды вытанчанасць Амара Хаяма з сумессю лірызмаў бардаўскай паэтыкі 60-х.

Таццяна Мацэвіч. "Многоточие"... Усе вершы, прадстаўленыя ў зборніку, на рускай мове, хаця беларускамоўныя ў яе атрымліваюцца не горш. Тэмы лірыкі – жаночыя ночы, душа жанчыны, апантаная прадчуваннем блізкасці, пошукі роднаснага, мары аб шчасці і жыццё ў расчараванні. Чаканне – шматкроп'е...

Мае "белыя" вершы (верлібры) (цыкл "Бесконечность полудня") з'явіліся вынікам рафінаванай працы над паэтычным словам. Гэтыя творы не для кожнага, бо карані безрыфмовых, "вольных" вершаў у далёкай старадаўнасці: ад скандынаўскіх і ірландскіх міфаў. З другога боку, адчуваецца ўплыў філасофіі "хіпі" і рок- тэкстаў.

Так што, можна сказаць, зборнік "Погляды" сапраўды атрымаўся рознабаковым і арыгінальным, бо ў кожнага з дзесяці аўтараў ужо даўно ёсць свая распрацаваная ніша. Іх літаратурная дзейнасць працягваецца і шукае магчымасць пабачыць свет, хаця пачынаць амаль заўсёды даводзіцца з гарадскога ўзроўню. Але неабходна прымаць да заўвагі тыя абставіны, што творчыя асобы – натуры вельмі тонкія, далікатныя, часам безабаронныя. І як бывае неабходна працягваць пісаць і жыць далей, нягледзячы ні на што.

Тым не менш, шмат творцаў супрацоўнічае з "Купалінкай". Сярод іх і кіраўнік літаратурнага гуртка "Праменьчык", што ў школе №5, паэт Лявон Цімохін, і дырэктар краязнаўчага музея ў Плябані Алена Ліхадзіеўская-Краўчанка, празаікі Аркадзь Жураўлёў і Валерый Тулоўскі, паэткі Ганна Бандаровіч, Антаніна Рудзь, Валянціна Захароўская, Таццяна Атрошанка; дарэчы, такія вядомыя асобы, як Юрый Церабун і Сымон Белы.

Гэта значыць толькі адно: "Юбілярка" "Купалінка" яшчэ не раз зацвіце прыгожымі буйнымі кветкамі і шмат часу будзе радаваць аматараў і знаўцаў літаратурнага слова.

Таццяна ШЭЛЕГ.

■ ГІСТАРЫЧНЫ АТЛАС РЭГІЁНУ

Такая ў Ракава «планіда»...

Ракаў – адна з самых аддаленых ад Валожына вёсак на шашы Мінск-Гродна, ад якой ужо бліжэй да сталіцы, чым да раённага цэнтра. Напісаў вёска, і крыху стала няёмка, бо занадта ўжо празаічная назва для такога вядомага паселішча. Як-ніяк Ракаў ужо ў XVI стагоддзі афіцыйна меў статус горада, ды і на нашай памяці да 1954 года лічыўся гарадскім пасёлкам. Французы ў такіх выпадках гавораць сваё славутае се la vie (такое жыццё) і маюць рацыю, бо як не ўздыхай, а гісторыю не перайначыш. Няўмольны час, складзены з тых самых імгненняў, пра якія пяецца ў вядомым серыяле пра Штірліца, не толькі асобнаму чалавеку, але і гораду, цэлай краіне можа то падараваць светлую паласу росквіту і ўздыму, то потым кінуць у забыццё. Так сталася і з Ракавам. І ўсё ж такі хочацца хоць крыху прыадчыніць заслоны яго багатай мінуўшчыны.

У гістарычных крыніцах Ракаў згадваецца з XV стагоддзя як уласнасць магнацкіх родаў Вялікага княства Літоўскага Кежгайлаў, Завішаў, Сангушкаў, Салагубаў, Агінскіх. Пры князях Сангушках, якія вялі свой род ад унука Альгерда, Ракаў у XVI – пачатку XVII стагоддзяў быў ужо горадам са сваёй друкарняй і гандлёвым цэнтрам, які ў 1701 годзе атрымаў прывілею на 2 кірмашы ў год. Пасля другога падзелу Рэчы Паспалітай Ракаў адышоў да Расіі. Як вядома, Кацярына II вельмі шчодра раздавала далучаныя беларускія землі сваім прыбліжоным: чым больш знатная была асоба, тым больш тлусты кавалак ёй даставаўся. Тое, што Ракаў дастаўся ва ўласнасць самому генерал-фельдмаршалу князю М.І.Салтыкову, вопытнаму царадворцу, папячыцелю будучага імператара Паўла І і галоўнаму выхавацелю вялікіх князёў Канстанціна і Аляксандра Паўлавічаў, — дадатковае сведчанне таму, што гэта было далёка не апошняе па ўзроўні свайго развіцця месца ў заходнім краі.

З сярэдневечча Ракаў ужо быў вядомы як ганчарны цэнтр, дзе выраблялiся аздоблены выціснутым арнаментам гаспадарчы посуд і кафля з рэльефным малюнкам барочнага і класіцыстычнага характару. На рубяжы XIX-XX стагоддзяў там працавала больш за 100 ганчароў, якія апроч вышэйзгаданых вырабаў спецыялізаваліся і на выпуску керамічных цацак у выглядзе коннікаў, паненак, кавалераў у характэрным каляровым адзенні з музычнымі інструментамі ці букецікамі ў руках. З уз'яднаннем Беларусі там у 1939 годзе была створана арцель "Чырвоны ганчар". Ганчарная справа атрымала працяг і пасля вызвалення ад немцаў, з 1945 і да канца 1950 года.

Здаўна ў Ракаве была наладжана і справа па рамонце і вырабе сельскагаспадарчых прылад і механізмаў. З 1843 года мястэчка было вядома сваімі майстэрнямі сельскагаспадарчых машын (веялкі, малатарні, сячкарні і інш.). У 1886 годзе там былі завод сельскагаспадарчых прылад, цагельня, піваварня, 2 млыны, 29 крам. Раней у Ракаве, у 1863 годзе, было адкрыта народнае вучылішча, а ў 1880 годзе – царкоўна-прыходская і рамесная школы. У 1886 годзе ў мястэчку налічвалася 1006 жыхароў, а ўжо праз 10 гадоў насельніцтва вырасла больш чым у тры з паловай разы. У 1897 годзе там пражывалі 3641 чалавек, з якіх 27,9% былі каталікі, 12% — праваслаўныя і 59,5% — іудзеі.

Можна наогул гаварыць аб своеасаблівай і даўняй рэлігійна-культурнай адметнасці Ракава. Яшчэ ў 1686 годзе там быў заснаваны дамініканскі манастыр аднаго з жорсткіх каталіцкіх ордэнаў, створанага ў пачатку XIII стагоддзя на поўдні Францыі, якому з 1232 года папства перадало ў рукі інквізіцыю. У 1702 годзе ў Ракаве быў заснаваны яшчэ адзін манастыр-базыльянаў, ордэна каталіцкай царквы з праваслаўным абрадам, названага ў гонар складальніка яго статута багаслова Васіля Вялікага (IV стагоддзе). Гэта дзецішча Берасцейскай уніі 1596 года праіснавала да 1839 года, калі пасля падзелу Рэчы Паспалітай пад націскам праваслаўнай царквы уніяцкія манастыры ў Расійскай імперыі былі ліквідаваныя. Але да нашага часу захавалася Спаса-Праабражэнская царква, пабудаваная ў 1793 годзе на сродкі прыхажан і членаў Ракаўскага брацтва святой Ганны. Спачатку яна была як храм уніяцкага манастыра, а ў 1866 годзе была пераасвечана ў праваслаўную царкву. У гэтыя ж часы дзейнічала ў мястэчку і сінагога. У 1906 годзе замест драўлянага касцёла Маці Божай Ружанцовай (XVII ст.) у неагатычным стылі быў пабудаваны з жоўтай цэглы новы касцёл. У пазнейшыя часы, часы атэізму, менавіта гэтаму каталіцкаму храму — помніку архітэктуры – давялося перацярпець найбольшую знявагу. Яго перабудавалі, калі не памыляюся, у склад будаўнічых матэрыялаў, але рэлігійныя пачуцці ў мясцовых вернікаў вытравіць не ўдалося. У кожны зручны момант яны настойліва ўздымалі пытанне аб адкрыцці касцёла. Так сталася і вясной 1990 года падчас першых дэмакратычных выбараў у Вярхоўны Савет рэспублікі, назіраць за ходам падрыхтоўкі да якіх у Валожынскім раёне я быў упаўнаважаны ад ЦК КПБ. Кожнаму з дзесятка прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат ракаўскі практычны люд паставіў жорсткую ўмову: аддадзім свае галасы таму, хто дабʼецца адкрыцця дзейнасці касцёла. Два з кандыдатаў у дэпутаты былі мне папярэдне знаёмыя. Першы з іх – небезвядомы Сямён Шарэцкі. Некалькі гадоў да гэтага ён добраахвотна пакінуў даволі цёплую і прэстыжную пасаду загадчыка кафедры эканомікі сельскай гаспадаркі ў Мінскай вышэйшай партыйнай школе і паехаў у в.Доры Валожынскага раёна, каб старшынёй калгаса "Чырвоны сцяг" рэалізаваць на практыцы свае навуковыя ідэі і распрацоўкі. За ім стаяў райком партыі, і былі ўсе шансы быць абраным. Другі – ураджэнец Ракава, мой універсітэцкі аднакурснік і вядомы ў рэспубліцы навуковец-літаратуразнавец Вячаслаў Рагойша, якога негалосна падтрымліваў БНФ і які мог спадзявацца на падтрымку землякоў. Але разважлівыя ракаўцы не бачылі ніякай асаблівай выгады ні ад выбрання С.Шарэцкага, бо не без падстаў лічылі, што дэпутацкі мандат яму патрэбны, каб зноў вярнуцца ў Мінск і прабіцца да вялікай палітыкі, ні ад свайго сталічнага аднавяскоўца, таму аддалі галасы старшыні суседняга калгаса "Бальшавік" С.А.Лужынскаму. З яго дапамогай ці не, але касцёл даўно ўжо па-ранейшым красуецца ў цэнтры вёскі і служыць адпаведна свайму боскаму прызначэнню.

Капліца святой Ганны ў Ракаве.

Маляўнічае лясістае наваколле, чыстая рэчка Іслач надалі Ракаву новую вядомасць як цэнтра сталічнай курортна-аздараўленчай зоны. У свой час аблюбавала тыя мясціны нават партыйна-ўрадавая эліта, дзе пабудавала свой санаторый "Аксакаўшчына", які пасля перавароту 1991 года перапрафіляваны ў лячэбную ўстанову для пацыентаў ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Па суседству з Ракавам размясціўся санаторый Акадэміі навук Беларусі, санаторый-прафілакторый "Іслач", дзіцячы санаторый "Пралеска" і яшчэ 9 дзіцячых аздараўленчых устаноў. Прыйшлася даспадобы тая зона і беларускім пісьменнікам, дзе пры П.М. Машэраве за дзяржаўныя сродкі быў пабудаваны сучасны па архітэктуры і бытавых умовах дом творчасці "Іслач". Воляй выпадку ў 1997 годзе давялося ўсяго паўдня правесці на тэрыторыі Дома творчасці, а ўражанне ад наведвання не пакідае да гэтага часу. На жаль, не на карысць пісьменніцкай брацці, бо ўвесь час прысутнічае ў памяці не раз сказанае паэтам С.Законнікавым, што як ім цяжка было жыць і тварыць у савецкім "канцлагеры". Які "канцлагер", калі нават літаратурныя "падпаскі" маглі месяцамі "на халяву" лавіць натхненне ў люксавых пакоях і каля стацыянарных шашлычных мангалаў на прыродзе, не кажучы ўжо пра "аксакалаў", для якіх былі пабудаваны персанальныя катэджы?! Зараз ганарару за вершык ці апавяданне не хопіць на тое, каб даехаць да Дома творчасці, не кажучы ўжо пра працяглае там пражыванне. Хутчэй гэта была "залатая клетка", рамкі якой абмяжоўвалі творчую свабоду і індывідуальнасць. Але гэта для такіх, як В.Быкаў, У.Караткевіч і яшчэ некалькіх вядомых імён. Для астатніх жа былі ў тыя часы амаль райскія ўмовы для творчасці, якія могуць толькі сніцца тым, хто сёння спрабуе сябе на літаратурнай ніве. Прабач, чытач, за такое адхіленне ад тэмы, але ж нельга так – з бруднай вадой і "дзіця"...

Сённяшні Ракаў – вялікая вёска з больш чым двухтысячным насельніцтвам і ўсёй адпаведнай як памерам палітычнай, гаспадарчай (цэнтр сельсавета і калгаса), сацыяльнай і культурнай інфраструктурай. Магчыма, мог быць і нечым большым, каб паўвека назад нямецка-фашысцкія захопнікі не спалілі мястэчка і не загубілі больш за 2 тысячы жыхароў, 950 з якіх спалілі жывымі, чыя памяць увекавечана помнікам у цэнтры вёскі. Наўрад ці магла спрыяць дынамічнаму развіццю Ракава і частая перадача яго розным вышэйстаячым інстанцыям у пасляваенны час: да 1960 года – у Радашкавіцкім раёне, у 1960-1962 – у Валожынскім, у 1962-1964 – у Маладзечанскім, з 1965 года – зноў у Валожынскім раёне. Толькі паспявай пячаткі і шыльды мяняць.

Заканчваю нататкі, а ў галаве міжволі "круціцца" звонкая піянерская песня "Што тебе снится, крэйсер Аврора". А што табе, Ракаў?

Міхаіл ФІЛІСТОВІЧ,
кандыдат гістарычных навук.

■ ПАМЯЦЬ

Саліст оперы Вінцэнт Бруй нарадзіўся ў Ракаве

Вінцэнт Бруй нарадзіўся 25 чэрвеня 1912 года ў мястэчку Ракаў, у сям'і дробнага арандатара. Пасля вяртання бацькі з Чырвонай Арміі сям'я пераехала ў Мінск. Яшчэ ў раннім дзяцінстве, хлопчыкам, ён выказваў вялікую цікаўнасць да спеваў, складання вершаў. Вельмі рана навучыўся чытаць. У школе вучыўся лёгка, з задавальненнем, захапляўся радыётэхнікай. Пісаў шмат, адначасова займаўся перакладам паэзіі Адама Міцкевіча і іншых польскіх паэтаў. Маючы выдатныя прыроджаныя здольнасці да музыкі, жывапісу, вучыўся ігры на гітары і мандаліне. З вялікім жаданнем пісаў нацюрморты.

Пасля заканчэння сярэдняй школы Вінцэнт паступіў у радыётэхнічнае вучылішча, потым працаваў па спецыяльнасці ў Калодзішчах, не пакідаючы мары па далейшую музычную адукацыю.

У 1937 годзе В. Бруй прызваны ў рады Савецкай Арміі. Маючы выдатныя вакальныя дадзеныя, ён быў залічаны ў ансамбль песні і танца Беларускай ваеннай акругі, якім кіраваў у той час Усачоў. Пазней быў салістам ансамбля БВА. Ансамбль гастраляваў па гарадах Беларусі, а таксама выступіў з канцэртам у Польшчы. Пасля заканчэння тэрміновай службы вярнуўся дадому, хацеў паступаць у цыркавое вучылішча, але любоў да музыкі і сцэны не пакідала юнака.

Вінцэнт паехаў у Маскву, дзе паступіў у музычнае вучылішча імя Глазунова на вакальнае аддзяленне. Вучыўся з задавальненнем, удзельнічаў у спектаклях Вялікага тэатра Саюза ССР.

Бяда прыйшла нечакана. Цяжка захварэў, і напярэдадні вайны (1941) В. Бруй вымушаны быў паехаць дамоў, дзе і застала яго вайна. Пасля вызвалення Мінска, калі навучальныя ўстановы вярнуліся ў горад, Вінцэнт не трацячы часу падае заяву аб прыёме на вучобу. Паспяхова здаў экзамены восенню 1944 года і быў залічаны студэнтам 1-га курса вакальнага аддзялення Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. Мара збылася! Адначасова яго ўзялі ў хор Беларускага дзяржаўнага опернага тэатра. Сумяшчаць вучобу і працу ў тэатры было нялёгка. Але ж жаданне і ўпартасць у дасягненні пастаўленай мэты далі свае вынікі. Пасля заканчэння кансерваторыі Вінцэнта перавялі з хору ў салісты трупы.

В.Бруй – артыст вострахарактарнага плана. Ён стварыў рэльефныя незабыўныя вобразы ў операх класічнага рэпертуару: М. Рымскі-Корсакаў, "Царская нявеста" – Бамелій; А. Барадзін, "Князь Ігар" – Ярошка; М. Мусаргскі, "Барыс Гадуноў" – Шуйскі; "Хаваншчына" – пад'ячы; С. Пракоф'еў, "Заручыны ў манастыры" – Жэром, і ў шэрагу опер беларускіх кампазітараў.

Акрамя таго, ён з поспехам выступаў у класічных аперэтах, стварыў такія вобразы, як: І. Штраус, "Лятучая мыш" – Айзенштэйн; "Цыганскі барон" – Стэфан. Вінцэнт Фёдаравіч прымаў актыўны ўдзел у канцэртах.

За сваю шматгранную творчую дзейнасць неаднаразова ўзнагароджаны Ганаровымі граматамі Міністэрства культуры СССР і БССР, падзякамі дырэкцый тэатра. У 1971 годзе Вінцэнту Брую было прысвоена ганаровае званне "Заслужаны артыст Беларускай ССР".

Невылечная хвароба падточвала немалады ўжо арганізм. 28 ліпеня 1985 года Вінцэнта Фёдаравіча не стала. Памяць пра акцёра, абаяльнага, добрага, усебакова таленавітага чалавека застанецца навечна ў сэрцах яго родных і блізкіх, у памяці землякоў.

Матэрыял падрыхтаваны па старонках кнігі "Памяць".

■ АЎТАЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

Масквіч–407

Гісторыя 407–га пачалася ў 1950–м: у Маскве на трафейным абсталяванні пад імем "Масквіч–401" штампаваўся даваенны Opel Kadett. 407–я мадэль пайшла ў серыйную вытворчасць у маі 1958 года. Гэта быў значны крок наперад.

Аб'ём рухавіка 1358 куб. см, 45 конскіх сіл разганялі аўтамабіль вагой у тону да 115 км/г. На 100 км машына расходавала 8–10 літраў бензіну маркі А–72. Аўтамабіль атрымаў новую 4–хуткасную каробку з сінхранізатарамі на вышэйшай перадачы і рычагом пераключэння на рулявой калонцы. Ну і, канечне, – бамперы з агрэсіўнымі "клыкамі" і накапотную эмблему ў выглядзе чырвонага сцяга.

Усе сацыяльныя слаі савецкага народа, хаця і былі роўнымі ў правах, усё ж адрозніваліся адзін ад аднаго і па сваіх патрэбнасцях, і па сваіх магчымасцях, таму "Масквіч–407" меў масу мадыфікацый. Ён выпускаўся ў якасці таксі – з таксометрам і слынным зялёным агеньчыкам. Іншая мадыфікацыя была адрасаваная інвалідам з поўнай ампутацыяй або паралічом абедзвюх ног – яна мела ручное кіраванне счапленнем, тормазам і дросельнай засланкай. "Хлеў" 411Н са складзенымі заднімі сядзеннямі даваў уладальніку пагрузачную пляцоўку даўжынёй у паўтара метра. Быў і "люксавы" экспартны варыянт – "Масквіч–407Э".

На базе вузлоў і агрэгатаў універсала ў 1959 годзе было пабудавана два дзесяткі аўтамабіляў павышанай праходнасці. Машына з тэнтам і ветравым шклом, што адкідвалася на капот, і "закрыты" варыянт – адпаведна "Масквіч–415" і "Масквіч–416".

У 1961 годзе ў адзіным экземпляры быў пабудаваны гоначны аўтамабіль "Масквіч–Г–3". Чатыры карбюратары К–28 павялічылі магутнасць да 70 к.с. Гоначны "Масквіч" лёгка разганяўся да 170 км/г, на ім былі выйграныя два залатыя і адзін сярэбраны медаль на першынствах СССР. А праз год на базе серыйнага седана пабудавалі два двухдзверныя купэ для ўдзелу ў ралі. Прыкметна аблегчаны аўтамабіль з фарсіраваным рухавіком магутнасцю 81 к.с. быў абавязковым удзельнікам амаль усіх буйных ралійных спаборніцтваў як у Саюзе, так і за мяжой.

Просты ў эксплуатацыі і эканамічны, 407–ы знайшоў заслужаную папулярнасць на дарогах Еўропы, Азіі, Паўднёвай Амерыкі і нават Афрыкі. На цэнтральнай вуліцы пакістанскай сталіцы Карачы доўгі час красаваўся плакат: "Ездзіце на "Масквічы" – лепшым малалітражным аўтамабілі ў свеце".

Да 1963 года было выраблена чвэрць мільёна "лепшых у свеце" малалітражак. Ад снежня 1962 года паралельна пачаўся выпуск пераходнай мадэлі з індэксам "Масквіч–403". Ён ужо меў пярэднюю падвеску новай канструкцыі, іншае рулявое кіраванне, счапленне з гідраўлічным прыводам і падвясныя педалі. А ў верасні 1964 года пачаўся серыйны выпуск "Масквіч–408". Гэта была ўжо зусім іншая машына. Ды і час наступаў зусім іншы.

Аляксандр НОВІКАЎ.

Сорак пяць год таму з канвеера Маскоўскага завода малалітражных аўтамабіляў сышоў "Масквіч–407" – мара рабочых, калгаснікаў і працоўнай інтэлігенцыі. Тых, каму сёння пад семдзесят і больш і каму было абяцанае жыццё пры камунізме.

Фота Дзмітрыя НОВАКРАШЧЭНАВА.

■ КОНКУРС

Выйграй прыз

Чарговы тур нашага традыцыйнага конкурсу, які мы праводзім разам з Першай акумулятарнай кампаніяй. Пераможцу, якога вызначыць латарэя сярод тых, хто правільна адкажа на наша пытанне, як заўсёды, чакае прыз.

У мінулы раз, нагадаем, наша заданне было наступным. У 1957 годзе выйшла пастанова ЦК КПСС і Саўміна СССР "Аб асваенні на Мінскім аўтамабільным заводзе новых аўтамабіляў". Да гэтага часу аўтатэхніка, якая выраблялася на прадпрыемстве больш за 10 год, маральна састарэла. Да таго ж з'явіўся больш магутны, чым на МАЗ–200, рухавік ЯМЗ–236. Будучыя вырабы атрымалі наступныя індэксы: грузавік МАЗ–500, самазвал МАЗ–503, цягач МАЗ–504. Навінкі ў ва многім не былі падобныя да сваіх папярэднікаў. Але самым галоўным адрозненнем з'явілася абсалютна новая рэвалюцыйная кампаноўка. Увага, пытанне: у чым заключалася рэвалюцыйнасць кампаноўкі элементаў і вузлоў сямейства МАЗ–500?

У той перыяд, калі нараджаўся МАЗ–500, некаторыя спецыялісты не верылі ў магчымасці новай канцэпцыі. Савецкія эксперты баяліся пагаршэння праходнасці. У канцы 50–х у свеце выпушчана было толькі 46 тысяч грузавікоў з размяшчэннем кабіны над рухавіком. Але выкарыстоўваць такую кампаноўку для вялікагрузных аўтамабіляў яшчэ ніхто не рашаўся. Толькі некалькі пазней замежныя кампаніі прыйшлі да такой схемы, якая ўвасоблена першапачаткова была ў МАЗ–500.

Фота з Інтэрнэт–сайта МАЗа.

Рэвалюцыйнасць кампаноўкі заключалася ў размяшчэнні кабіны вадзіцеля над маторам, што выключала капот і давала магчымасць максімальна павялічыць платформу, што значна павялічвала ёмістасць апошняй. Калі пры традыцыйным размяшчэнні адносныя даўжыні платформы і базы (адлегласць паміж восямі) былі прыблізна роўнымі, то пры новым першая перавышала другую ў 1,4– 1,5 раза. Новаўвядзенне станоўча адбілася на такім важным паказчыку, як восевыя нагрузкі. Давялося дагрузіць пярэднюю вось дадатковай карыснай вагой з 4,2 т у МАЗ–200 да 6 т у МАЗ–500. Гэта дазволіла павялічыць грузападымальнасць транспартнага сродку адразу амаль на 2 т.

Адкрыццё дазволіла выключыць такі неабходны раней элемент канструкцыі, як капот з яго апорамі і перагародкай рухавіка (капотная частка), зменшыць памер крылаў, знізіць вагавыя характарыстыкі і габарыты, палепшыць доступ да рухавіка. Вадзіцелю стала лягчэй кіраваць машынай. Беларуская знаходка значна спрасціла і працэс зборкі: знікла неабходнасць у складаных штампах.

Правільна адказалі на наша пытанне **Анатоль Шпілеўскі** з Маладзечна, віляйчане **Т. Герасімовіч** і **Наталля Герасімовіч**. Жэрабя выбрала пераможцу – Наталлю Герасімовіч, якую чакае ў рэдакцыі прыз – маторнае масла ТНК.

Адкажыце на пытанне

Сярод тых, хто адкажа на наша новае пытанне, зноў будзе разыграны прыз.

Ён ніколі не супакойваўся на дасягнутым. І аднойчы прыйшоў да высновы, што самым слабым звяном на вытворчасці з'яўляецца чалавек. Яму патрабавалася ўсё больш рабочых, якія працавалі ўсё больш хутчэй, і лепшым сродкам дасягнення гэтага стала ўвядзенне ў 1913 годзе ўпершыню ў свеце канвеернай тэхналогія зборкі аўтамабіляў, што дазволіла ўсяго за адзін год узняць прадукцыйнасць працы на 4060%, а таксама дасягнуць пры гэтым стандартызацыі і ўзаемазамяняльнасці дэталяў. Назавіце імя гэтага чалавека. Адказы, калі ласка, дасылайце на паштоўках на адрас рэдакцыі з паззнакай "аўта–мота".

Мікола ГАЙДУК.

■ ІМЁНЫ

Андрэ Густаў Сітраэн (Citroen) нарадзіўся 5 лютага 1878 года, памёр 3 ліпеня 1935 года.

Фота з архіва "РГ".

Андрэ Сітраэн

Французскі інжынер і прамысловец, адзін з піянераў аўтамабілебудавання Андрэ Густаў Сітраэн (Citroen) нарадзіўся 5 лютага 1878 года, памёр 3 ліпеня 1935 года.

Адукацыю атрымаў у слыннай Політэхнічнай школе. Працаваў інжынерам у розных невялікіх фірмах. У 1908 годзе ён паступіў на работу ў аўтамабільную кампанію братоў Морс і даваў выпуск прадукцыі са 125 да 1200 аўтамабіляў на год. Сітраэн таксама займаўся выпускам артылерыйскіх снарадаў, шаўронных шасцерняў і інш. Аддзяленне яго прадпрыемстваў было і ў Расіі. У Лефортаве (Масква) дзейнічаў завод таварыства «Шестерня–Цитроен». Неабходнасць рэарганізацыі вытворчасці для ваенных патрэб прывяла Сітраэна да думкі выкарыстоўваць у Еўропе дасягненні Генры Форда ў арганізацыі прамысловай вытворчасці. Выкарыстаў ён і ідэю аб выпуску надзейнага недарагога аўтамабіля, які б быў даступным для многіх людзей сярэдняга дастатку.

Заснаванае Андрэ Густавам акцыянернае таварыства (Societe anonime Andre Citroen) выпусціла свой першы аўтамабіль ужо ў 1919 годзе, (мадэль "А"). За паўгода было выраблена больш за 2800 гэтых машын. Хутка ўвайшоўшы ў шэрагі самых буйных аўтамабільных кампаній Францыі, Societe anonime Andre Citroen да 1929 года выпусціла каля 103 тысяч аўтамабіляў. Сітраэн надаваў вялікае значэнне рэкламе. Ён і тут істотна пераняў амерыканскі досвед. Але развіўся самы буйны эканамічны крызіс XX стагоддзя – "Вялікая Дэпрэсія". Андрэ Сітраэн не стаў скарачаць вытворчасць і стварыў новую мадэль "Сітраэн–7" у 1934 годзе, але ў тым самым годзе фактычна пацярпеў банкруцтва, страціў кантроль над сваім дзіцем. Кампанія "Сітраэн" у далейшым была рэарганізаваная, захаваўшы сваё імя.

Інтарэсы А.Сітраэна далёка не вычэрпваліся толькі арганізацыяй вытворчасці: ён фінансаваў розныя навуковыя экспедыцыі, захапляўся аўтагонкамі. Сусветную вядомасць атрымаў арганізаваны ім у 1931–1932 гадах аўтапрабег Бейрут–Пекін. Свайму роднаму Парыжу Сітраэн падараваў асвятленне для Трыумфальнай аркі і пляца Згоды.

Мікола ГАЙДУК.

■ ВЫТВОРЧАСЦЬ

Хто ўключае святлафоры

МАЛАДЗЕЧНА. Новыя сучасныя святлафоры ўстаноўлены на скрыжаваннях Віленскай і Вялікага Гасцінца. Аналагаў іх у Мінскай вобласці пакуль што няма.

Навінка тэхнікі зроблена ў Расіі і каштуе вельмі многа: у 11 мільёнаў рублёў абышлося толькі ўладкаванне скрыжавання светладыёдамі. І гэта пры тым, што сігналы пешаходам па-ранейшым дае старая тэхніка. Менавіта гэты ўчастак выбралі з-за яго небяспечнасці. Па аварыйнасці з ім можна параўнаць толькі скрыжаванні каля атэлье «Бярозка» і Машэрава – Вялікі Гасцінец.

Павелічэнне колькасці аварый начальнік прадпрыемства «Тарнада-Вест», якое падпарадкоўваецца УДАІ вобласці, Станіслаў Кананенка тлумачыць, па-першае, тым, што пры пабудове вуліц ніхто не ўлічваў, што колькасць машын так узрасце. Па-другое, усе вадзіцелі спяшаюцца, хоць на Вялікім Гасцінцы дзейнічае «зялёная хваля» для машын з хуткасцю 40-50 км/г. І нарэшце старое абсталяванне. Усе кантролеры – сэрцы святлафораў – даўно зношаныя, бо працуюць з канца 80-х гадоў мінулага стагоддзя, а ствараліся ў 1982-1984 гадах. Перагараюць лямпы або іх разам з лінзамі разбіваюць гараджане пасля Купалля ці выпускных вечароў.

Палепшыць сітуацыю кіраўніцтва горада мяркуе пры дапамозе новых святлафораў і апаратуры кіравання. Яны вытрымліваюць ваганні тэмпературы ад -40 да +60 і зроблены з ударатрывалага матэрыялу. Кожны сігнал дае набор светладыёдаў. Перагарыць адзін з іх – астанія працуюць. Таму гэта тэхніка больш даўгавечная. Тэрмін выкарыстання вытворцы даюць такі ж, як на бытавую тэхніку, дзесяць гадоў. Але яшчэ ніхто не бачыў, каб такі святлафор поўнасцю перагарэў. Акрамя таго, што светлавы паток больш магутны, рассейвацель не дае падманных блікаў, «фантомаў».

Такім чынам, новая тэхніка складаецца з адных пераваг. Адзіная яе загана – высокі кошт. Цана аднаго зялёнага светладыёда складае прыкладна 2 долары, а жоўтага – 25 цэнтаў. Бо пры канвеернай вытворчасці па аб'ектыўных прычынах атрымліваецца больш жоўтых крышталікаў.

Айчынны святлафор, безумоўна, дзешавейшы. Інстытут тэхнічнай кібернетыкі сумесна з «Тарнада-Вест» стварыў доследны экзэмпляр. А на яго масавую вытворчасць грошай няма.

Пакуль што ў Маладзечне робяць дарожныя знакі. Плёнка, якой яны пакрываюцца, імпартная. Затое на «Тарнада-Вест» ёсць унікальны прэс для вытворчасці круглых знакаў.

Святлана ЦІШКО.

Станіслаў Кананенка дэманструе кантролер новага пакалення, які рэгулюе ўсю працу святлафора.

Фота Святланы ЦІШКО.

Бракаваныя аўто ў цэнтры скандалаў

Сёлета аўтамабільны свет скалатнулі чарговыя буйныя скандалы з нагоды продажу аўтамабіляў з дэфектамі. У ЗША Нацыянальная камісія па бяспецы дарожнага руху (NHTSA) робіць расследаванне няспраўнасці, якую выявілі ў седанах Chrysler (мадэлі 300M, LHS, Concorde і Dodge Intrepid) выпуску 1999-2000 гадоў. Аўтамабілі на вялікай хуткасці раптоўна трацяць магутнасць, што можа прывесці да аварый. Вытворца ўжо адклікаў 600 тысяч гэтых машын.

NHTSA «наехала» таксама на Volvo 850 у сувязі са скаргамі ўладальнікаў на выцяканне паліва, што небяспечна пажарам. Няспраўнасць знайшлі ў 200 тысяч аўтамабіляў, выпушчаных у 1993 – 1996 гадах. А General Motors адклікае 341 тысячу недарожнікаў Chevrolet Blazer і GMC Jimmy 1997 года выпуску: рамень бяспекі не фіксуецца ў нацягнутым становішчы і пры сутыкненні не абараняе вадзіцеля.

У Еўропе свая "песня". Год пачаўся з адклікання канцэрнам BMW 164 тысяч недарожнікаў «X5» – з–за магчымага пераціраня тармазнога шланга ў працэсе эксплуатацыі.

Пры купляньні джыпаў, асабліва амерыканскіх, а іх усё больш трапляе ў Беларусь, трэба ўлічваць, што найбольш небяспечныя пры перакульванні Ford Explorer, Chevrolet Avalanche, Land Rover Discovery. NHTSA не рэкамендуе перавозіць у недарожніках і пікапах дзяцей і падлеткаў да 18 год.

Аўтамабілі, адкліканыя вытворцамі з пачатку 2003 года

Вытворца	Мадэль (год выпуску)	Прычына адклікання	Колькасць
General Motors	Chevrolet Blazer, GMC Jimmy (1997 — 2002)	Рамень бяспекі не фіксуецца пры аварыях	341 000
DaimlerChrysler	Chrysler 300M,Concorde,LHS, Dodge Intrepid (2002 — 2003)	Канструктыўны дэфект дросельнай засланкі	589 596 1 200 000
		Дэфект балтоў мацавання сядзенняў	
	Smart (2002)	Дэфет работы задніх ліхтароў	50 000
Ford	Crown Victoria (1997—2002)	Самаўзгаранне бензабака з–за пашкоджання балтамі мацавання задняга маста	Не паведамлялася
MG	MG TF (2002)	Не зацягнутыя балты мацавання амартызатараў	7000
FIAT	Punto (1999)	Магчымы парыў тармазнога шланга	144 000
Volkswagen	Golf, Passat, New Beetle, Audi A4 (2001—2002)	Страта магутнасці з–за дэфекту сістэмы запальвання	500 000
	Усе Audi, Seat, Skoda, VW (2001—2002) з рухав. 1,8; 2,3; 2,8; 4,0 л	Раптоўны выхад са строю шпулькі запальвання («check engine»)	850 000
	Усе VW з рухав. 1,4 л (да снежня 1999г.)	Утварэнне лёду ў сістэме змазкі матора пры мінусавой тэмпературы	Не паведамлялася
BMW	X5 (жнів. 1999 — крас. 2002)	Магчымае пераціранне шланга тармазной сістэмы	164 000
Mazda	Mazda 323 (2002—2003)	Памылка ў разводзе электраправадаў	1500
	Mazda MPV (2002—2003)	Магчымасць пажару пры ўключэнні супрацьтуманных фар	43400
Honda	Accord (2000)	Замыканне электрасеткі з–за няспраўнасці фар	13 000
Nissan	Elgrand (крас. – ліст. 2002) прададзеныя ў Азіі	Няспраўнасць каробкі перадач	31702
Volvo	Volvo 850 (1993—1996)	Працяканне паліва з магчымасцю пажару	198 000

Крыніца: дадзеныя інфармацыйных агенцтваў і вытворцаў.

■ АНЕКДОТЫ

Не паверыў вачам

Аўтаінспектар не верыць сваім вачам: проста па тратуары едзе машына, праўда, вельмі павольна. Ён падыходзіць да вадзіцеля:

— Што вы робіце?!

Той канфузліва адказвае:

— Я толькі атрымаў правы і вельмі баюся сустрэчнага транспарту.

Падзьмі ў трубачку

Аўтаінспектар спыняе машыну і кажа вадзіцелю:

— Праверка на алкаголь. Калі ласка, падзьміце ў гэту трубачку.

— У левую ці правую?

Фотагенічнасць

Аўтаінспектар спыняе машыну, за рулём якой сядзіць жанчына:

— Вашы правы.

— Даражэнькі, не адбірайце ў мяне правы, у мяне там такая ўдалая фатаграфія.

Схітраваў

Аўтамашына едзе з надзвычайнай хуткасцю. Яе спыняе работнік ДАІ:

— Чаму перавышаеце?

— Які ж рускі не любіць хуткай язды?

— Вашы правы?

— Якія ж правы ў беднага яўрэя?

Здзіўленне

Аўтамабіль урэзаўся ў слуп, які стаяў на краі тратуара. З машыны выходзіць жанчына. Паліцэйскі аддаў ёй чэсць і кажа:

— Мадам, вы парушылі...

Жанчына перабівае паліцэйскага:

— Патлумачце мне, калі ласка, што робіць тут слуп у дзве гадзіны дня?

Ацаніў

Амерыканец заехаў на мост на сваім старэнькім аўтамабілі і спыніўся перад шлагбаўмам. З будкі выйшаў здаравенны вартаўнік з ружжом:

— Праезд платны. Долар за машыну і долар за пасажырку.

Вадзіцель падумаў і адказаў:

— Машыну вы, бадай, за долар можаце ўзяць, а жонку менш чым за паўтара не аддам!

Насустрач

У Германіі па аўтабане едзе пара і слухае радыё аб абстаноўцы на дарогах.

— На Лейпцыгштрасэ пробка, на Берлінерштрасэ – сур'ёзнае дарожнае здарэнне... Увага! На аўтабане такімсьці з'явіўся звар'яцелы вадзіцель, ён прэ па сустрэчнай паласе і не звяртае ні на што ўвагі!

Жонка падымае галаву:

— Дарагі! Паглядзі! А іх тут многа!

Піла

У аўтобус уваходзіць мужчына і пытаецца ў вадзіцеля:

— А пілу можна з сабой везці?

— Ні ў якім разе.

— Няўжо не бывае выключэнняў?

— Ну, калі толькі яна добра ўпакаваная...

— Наконт упакоўкі не хвалюйцеся, – адказвае мужчына і, выглядваючы з акна, крычыць: — Гэй, жонка, заходзь!

Барыс Кіт асуджае тэрарызм

11 верасня – другая гадавіна самага буйнога тэрарыстычнага акта, сумны дзень найноўшай гісторыі. Жудасныя кадры катастрофы абышлі сусветныя тэлеканалы. Усіх уражвала відовішчнасць бездапаможнасці дзяржавы на праявы сутыкнення невядомых нам інтарэсаў, рэлігій, светапоглядаў, маральных нормаў. Сёння спрабуем знайсці адказы на гэтыя пытанні ў амерыканскага грамадзяніна і нашага земляка сусветна вядомага навукоўца Барыса Кіта, які жыве ў Франкфурце-на-Майне.

11 верасня 2001 года ў Нью-Ёрку.

Фота з архіва «РГ».

– Вы нядаўна вярнуліся з Амерыкі. Як краіна перажывала трагедыю? Ці адчулі простыя грамадзяне гэтае сутыкненне светапоглядаў?

– Трагедыя аб'яднала раз'яднанае амерыканскае грамадства. Раней не кожны ведаў, што тэрарызм нясе гэткую небяспеку асабіста для яго, яго сям'і, дзяцей. Пасля 11 верасня кожны амерыканец асэнсоўвае небяспеку ісламскага фундаменталізму для сябе асабіста.

– Зараз Вы жывяце ў Германіі. Як еўрапейцы аднесліся да антытэрарыстычнай вайны ў Іраку?

– Мне вельмі шкада, што еўрапейскія краіны знайшлі гэткую вайну магчымасцю паправіць свае фінансавыя справы. Ні Германія, ні Францыя не асэнсавалі для сябе небяспеку гэтага дзяржаўнага ладу. Ён уяўляў з сябе пагрозу ўсёй цывілізацыі. Успомніце прымяненне хімічнай зброі супраць свайго народа.

– У чым, на Ваш погляд, крыюцца прычыны тэрарызму?

– Прычыны, большай за раз'яднанне людзей, няма. Бо кожная дзяржава вымушаная абараняцца паасобку. А тут патрэбна кансалідаваная барацьба супраць небяспекі.

– Як вы ацэньваеце пазіцыю Расіі ў гэтым канфлікце?

– Мне незразумела, як можна, маючы праблемы з тэрарызмам у сваёй дзяржаве, быць абыякавым да сусветных? У гэтым я бачу недаравальную памылку Расіі. Бо палякі, напрыклад, аказаліся намнога разумнейшымі. Бо сёння яны дапамагалі, а заўтра дапамога спатрэбіцца самім. Ніхто ў цяперашнім свеце не можа быць гарантаваны ад тэрарызму і ахвяр.

– Што ж можна супрацьпаставіць тэрарыстам? Ці перспектыўная барацьба з імі сілаю?

– Калі ў сярэдневеччы лічылася нормай адразаць галовы сваім падданым, то зараз у Амерыцы жыццё чалавека лічыцца найвялікшаю каштоўнасцю. Таму, калі патрэбна, магчымае прымяненне войскаў. Але мне падаецца, што аб'яднанне ўсіх дзяржаў у адзіны антытэрарыстычны саюз магло б гарантаваць, што падобнае не паўторыцца ў будучым. Патрэбны таксама адпаведны кантроль за грашовым забеспячэннем тэрарыстаў ў розных краінах свету. У супольнасці дзеянняў – выйсце.

Рэдакцыя нездарма звярнулася да гэтага чалавека, бо ён усё жыццё працаваў на карысць цывілізацыі. У шэрагу яго распрацовак – паліва для касмічных караблёў. Ён аб'ядноўваў сусветна вядомых вучоных СССР і Амерыкі ў галіне астранаўтычных ведаў, распрацоўваў праект падарожжа на Марс. Усё жыццё гэты чалавек быў Настаўнікам. І цяпер яго словы аб'ядноўваюць людзей розных нацыянальнасцей, хоць ён па-ранейшым любіць сваю маленькую Радзіму на вялікай карце свету.

Па тэлефоне з Барысам КІТОМ гутарыў Алесь РАЛАВЕЦ.

■ ПІШУЦЬ ЧЫТАЧЫ

Гаючы ўспамін

24 ліпеня раптоўна пайшла з жыцця Ганна Сілаўна Сялюн. Разумны, добры, шчыры чалавек, светлая памяць аб якой прымусіла мяне ўзяцца за пяро.

Ніколі не думала, што так цяжка будзе пісаць пра чалавека, якога ведала шмат гадоў. Хачу і не магу знайсці тыя словы, якімі б можна было расказаць людзям пра гэту шчырую, добрую, мудрую жанчыну, з якой мы сябравалі шмат гадоў.

Мы працавалі з ёй разам у аддзяленні вачэй гарадской бальніцы горада Вілейкі, якому Ганна Сялюн аддала 47 гадоў. Імя па бацьку гэтай жанчыны – Сілаўна, быццам бы само па сабе гаворыць аб той сіле, энергічнасці, якія былі ўласцівы яе характару. А яшчэ – працавітасці і пачуццю справядлівасці, якое было жыццёвым крэдам.

Доўгія гады аддзяленне вачэй бальніцы ўзначальвала Нойма Гардон. Я тады толькі пачынала тут сваю работу ў якасці медыцынскай сястры, а Ганна Сілаўна ўжо мела немалы вопыт і з'яўлялася, можна сказаць, правай рукой загадчыцы. Гэту медыцынскую сястру заўсёды пакідалі дзяжурыць у святочныя і выхадныя дні. Загадчыца казала, што будзе спакойная ў любым канцы СССР, калі ў аддзяленні застанецца гэты медработнік.

У добрыя часы ў бальніцы была мастацкая самадзейнасць. Часта выязджалі медыкі з канцэртамі. У ліку тых, хто першым выходзіў на сцэну, была і гэта жанчына. Яна расказвала звычайна вершы. Доўгія, шчырыя, а зала, у знак падзякі, выклікала яе на "біс".

Ішоў час, мяняліся загадчыкі аддзялення. Толькі хто б ні прыйшоў на гэту пасаду, не мог не зазначыць стараннасці і высокага прафесіяналізму медыцынскай сястры. Ёй не трэба было паўтараць некалькі разоў, Ганна Сілаўна разумела доктара з паўслова. Любіла гэта жанчына і хворых. Часта можна было бачыць, як яна, прысеўшы ля ложка, чытае ім кніжку альбо часопіс, расказвае гісторыі са свайго жыцця. А ўсё для таго, каб падбадзёрыць чалавека, падняць яму настрой, сагрэць цеплынёй свайго сэрца.

Я вельмі добра ведала як Ганну Сілаўну, так і яе сям'ю. У яе доме заўсёды было цесна ад сяброў і знаёмых. Людзі ішлі як з горам, так і з радасцю, бо ведалі, што тут заўсёды выслухаюць, падтрымаюць, дадуць параду. Жанчына была як хадзячая энцыклапедыя. Пра што ні спытай, абавязкова дасць тлумачэнне.

Разам з мужам яны выгадавалі сына і дачку, якія закончылі вышэйшыя навучальныя ўстановы, а затым дапамаглі паставіць на ногі ўнукаў. Спадзяюся, што яны назаўсёды захаваюць у сваіх сэрцах памяць аб маці і бабулі, якая аддавала ім часцінку свайго сэрца.

Буду вечна помніць аб ёй і я. Бо побач з гэтай жанчынай не толькі сталела, але і вучылася прафесійнаму майстэрству, праходзіла жыццёвыя "універсітэты". Шкада і балюча, што больш ніколі не ўбачу яе добрыя, разумныя вочы, не пачую голас, словы падтрымкі, якія так патрэбны чалавеку ў любы час.

Ірына КАЦ, ГЕРМАНІЯ.

■ ГРАМАДСТВА

Што святкуем?

Дню беларускага пісьменства сёлета спаўняецца 10 гадоў. З 1994 года ў першую нядзелю верасня беларускі народ актыўна адзначае гэта свята. Але за гэты час мы так і не вызначыліся, з якой нагоды весялімся.

Калі дажынкі — свята ўраджаю, якім бы ён ні быў, то трэба меркаваць, 7 верасня будзем адзначаць высокі ўзровень развіцця беларускага пісьменства, у лік якога ўваходзяць не толькі кнігі і часопісы, але і шыльды, і нават надпісы на сценах. Зрэшты, апошнія звычайна выконваюцца не па-беларуску. Затое рукапісы не гараць. Наш народ не знікне за смугою часу, бо нашчадкам застанецца вялікая колькасць кніг беларускіх пісьменнікаў. Праўда?

Праблема ў тым, што кнігу на роднай мове, асабліва нядаўна надрукаваную, цяжка знайсці нават нашым сучаснікам, не кажучы ўжо пра маладзечанца XXX стагоддзя. У бібліятэках кніжныя навінкі калі і з'яўляюцца, то са спазненнем на год-два. Асартымент нашых кнігарняў параўнаць ні з чым прыстойным немагчыма. Калі ў маладзечанскай кнігарні «Спадчына» ёсць колькі кніг класікаў і пачаткоўцаў, то ў «Сучасніку» аддзел букіністычных прадстаўлены шырэй, чым беларуская мастацкая літаратура.

Апошнім часам парадавалі толькі гарадская камунальная служба, што змяніла назву прыпынка «Дворец культуры» і прадпрыемства «Лазурыт», якое аформіла свае вітрыны і рэкламны шчыт па-беларуску. Віншуем іх з надыходзячым святам.

Святлана ЦІШКО.

Ёсць у Маладзечне клуб «Ладдзя»

На працягу шасці год 12–ці– 17–гадовыя хлопцы і дзяўчаты з маладзечанскага клуба "Ладдзя" адпраўляюцца ў вандроўкі па родным краі збіраць па крупінках беларускую мінуўшчыну.

У дзённіках экспедыцый можна знайсці паданні, гісторыі бажніц, зарысоўкі рэштак былых маёнткаў, расказы старажылаў і сведак вайнаў, схемы знаходжання партызанскіх баз і месцаў пахавання воінаў першай сусветнай вайны. Пошукаўцамі з "Ладдзі" за гэтыя шэсць год сабрана шмат гістарычных матэрыялаў. Напрыклад, гісторыі шляхецкіх родаў Дэдзеркаў, Саковічаў, Канаржэўскіх і Коцелаў, якія жылі на Маладзечаншчыне амаль з 15–га стагоддзя, гісторыі хрысціянскіх святыняў у Груздаве, Аборку, Нарочы і Пранчэйкаве. Імі праводзіліся даследаванні рэштак старажытнага сталеліцейнага завода ў Вішневе на Валожыншчыне, знойдзена некалькі пахаванняў з часоў першай сусветнай вайны, запісана шмат расказаў аб здзеках немцаў–фашысцкіх карнікаў над жыхарамі навакольных вёсак. Пры дапамозе Маладзечанскага завода металаканструкцый юнымі пошукаўцамі ўстаноўлены памятныя дошкі на месцах дзвюх пахаванняў расійскіх воінаў часоў першай сусветнай вайны, усталявалі абгародкі і крыж.

Сёлетні год для пошукаўцаў з "Ладдзі" таксама быў насычаным. Яны правялі 8 краязнаўчых экспедыцый. Усяго ў палявых умовах правялі 19 дзён.

Зусім нядаўна клуб "Ладдзя" прыняў удзел у гарадскіх спаборніцтвах Маладзечна па тэхніцы воднага турызму. Ад клуба было прадстаўлена тры каманды: "Бабуіны", "Мурлакатамы" ад школьнікаў і "Клякса" ад дарослых членаў клуба, работнікаў завода металаканструкцый. Вілія, слаламная траса і каяк, якія члены каманд "Ладдзі" бачылі ўпершыню, сталі сапраўднымі выпрабаваннямі для пошукаўцаў.

"Бабуіны" занялі першае месца і ўзялі галоўны прыз – пераходны кубак, на якім будзе красавацца разам з імёнамі пераможцаў былых гадоў надпіс: "2003 г. "Бабуіны", "Ладдзя". "Клякса" заняла 4 месца, а "Мурлакатамы" – пятае. Але сезон на гэтым не завершаны. Пошукаўцаў чакаюць яшчэ дзве экспедыцыі: да сталеліцейнага завода ў Вішневе і ў вёску Заброддзе на Вілейшчыне. А ў 2004 годзе "Ладдзя" збіраецца прайсці па старажытным, даўно забытым гандлёвым шляху, што пралягаў недалёка ад Маладзечна. Частка шляху будзе пераадолена на роварах, частка на байдарках, а частка пехатой – волакам з лодкамі на плячах.

Аляксандр МІЦЮРА, камандзір пошукавай групы "Ладдзя".

■ ФУТБОЛ, ВЫШЭЙШАЯ ЛІГА

Няўпеўненая перамога

Маладзечна-2000 – Гомель 0:1. 31 жніўня. 1500 гледачоў. Суддзя Пятровіч. Гол: Блізнюк (74-пен).

Склад: 1.Сцепановіч – 2.Мятліцкі (14.Лабанаў,83), 4.Крывіцкі, 5.Афанасевіч, 3.Дрозд – 6.Лявончык, 10.Вышынскі (15.Альховік,61), 9.Дараховіч, 8.Якімчук – 7.Кадол, 11.Урублеўскі (12.Лабжанідзе,74).

Лідэр чэмпіянату краіны перамог запаснога аўтсайдэра толькі дзякуючы сумніўнаму пенальці. Што ні кажы, а ўзровень айчыннага клубнага футбола зараз вельмі нізкі. На працягу жніўня ў Маладзечна прыязджалі тры каманды з першай пяцёркі табліцы, і гульня ніводнай з іх не была чэмпіёнскай. Безумоўна, стан газона на гарадскім стадыёне перашкаджаў ім паказаць выдатную тэхніку работы з мячом, але ж можна паспрабаваць дабіцца перамогі іншымі сродкамі.

Напрыклад, у справаздачнай сустрэчы госці не выкарысталі сваю перавагу ў росце. Не дапамаглі ім і шматлікія штрафныя ўдары, якія арбітр прызначаў ля самых межаў нашай штрафной. І толькі калі бакавы "празяваў" афсайд у Блізнюка, гомельскаму нападаючаму пашанцавала быць зачэпленым нашым галкіперам. Пенальці Генадзь рэалізаваў, прабіўшы ў правы ніжні кут, куды крыху не паспеў Сцепановіч.

Наша абарона ў гэтым матчы трымалася дастойна. Хаця варатару і давялося парыравацъ каля пяці небяспечных удараў з блізкай адлегласці, галявымі яны не сталі, бо кожны раз гасцям перашкаджалі абаронцы. Яны неаднаразова лавілі гамяльчан, ствараючы штучнае "па-за гульнёй". Што тычыцца штрафных, то запомніўся толькі ўдар Разумава.

На жаль, у нашай атацы ўспомніць няма чаго: забіць не змаглі ў трэцім запар матчы. Няўжо сапраўды патрацілі увесь боезарад у Смаргоні? Парадаваў фінальны штурм чужых варот – значыць, фізічныя сілы ў хлопцаў ёсць, і ў матчах з роўнымі сапернікамі каманда зможа набраць ачкі. Дарэчы, арбітр спыніў гульню ў той момант, калі маладзечанцы ці не ўпершыню за матч авалодалі мячом у штрафной гасцей.

31.08-01.09. Дарыда – Тарпеда (Ж) 0:2, Тарпеда-СКА – Лакаматыў 3:0, Нёман – Славія 1:0.

1.	Гомель	46
2.	Дынама (М)	42
3.	Тарпеда-СКА	42
4.	Шахцёр	40
5.	БАТЭ	33
6.	Тарпеда (Ж)	31
7.	Нёман	25
8.	Днепр-Трансмаш	24
9.	Нафтан	22
10.	Дарыда	18
11.	Зорка-ВА-БДУ	18
12.	Белшына	18
13.	Дынама (Б)	18
14.	Славія	16
15.	Лакаматыў (М)	13
16.	Маладзечна-2000	11

Бамбардзіры: Бяганскі (БАТЭ), Мархель (Тарпеда Ж) – па 11 забітых мячоў.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ПЕРШАЯ ЛІГА

Лёгкая гульня

Днепр-ДЮСШ-1 (Рагачоў) – Смаргонь 2:4 (1:3). 30 жніўня. 1000 гледачоў. Суддзя Ярэц.

Развіццё падзей: Валовік (14), Шырабокаў (19) – 0:2; Піменаў (28) – 1:2; Карасёў (40), Тарасаў (59) – 1:4; Шуранкоў (70) – 2:4.

Склад: Хіманыч – Курак, Сінічын, Давідовіч, Трындзюк – Тарасаў (Грабаздзін,63), Карасёў (Дукса,70), Дзігілевіч, Шырабокаў – Кухлей, Валовік (Кітурка,63).

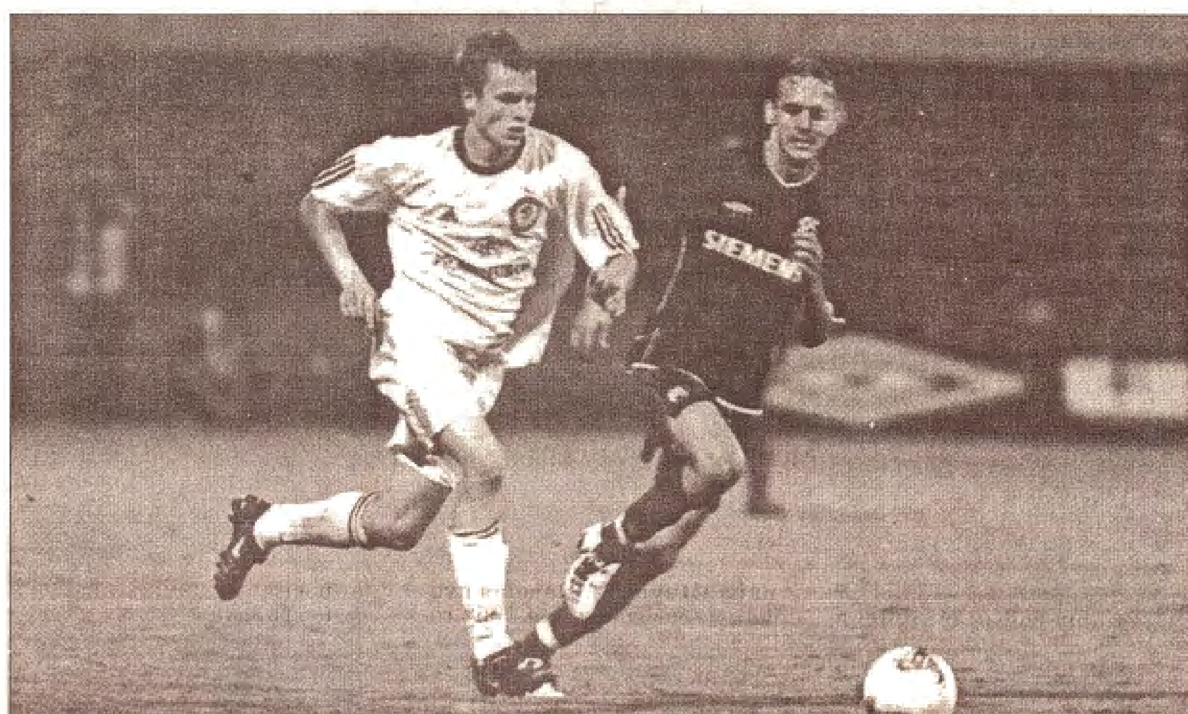
Лік адкрыў Валовік: пасля флангавага прастрэлу абаронца няўдала сустрэўся з мячом, які адскочыў да нашага нападаючага. Другое ўзяцце варот на рахунку Шырабокава: ён атрымаў пас на левым флангу, увarваўся ў штрафную і прабіў у далёкі кут. Гол Карасёва быў забіты ў тым жа стылі, што і маладзечанцам у кубкавым матчы. Толькі на гэты раз, атрымаўшы пас ад вуглавога сцяжка, Генадзь стрэліў нізам у далёкі кут. Апошні наш забіты мяч правёў Тарасаў: ён апынуўся сам-насам з галкіперам і дасціпна перайграў таго.

30.08. ЗЛіН – Ліда 2:0, Ведрыч-97 – Дынама-Юні 2:0, Граніт – Вертыкаль 5:0.

Зараз Смаргонь мае 35 ачкоў і займае 6 месца.

Бамбардзіры: Кузьмянок (МТЗ-РІПА) – 17, Савельеў (ЗЛіН) – 15...Валовік – 8.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Экспансія лігі чэмпіёнаў на Беларусь: трансляцыі па БТ, конкурс-прагноз у "РГ". Фота з Інтэрнэт-архіва.

■ КОНКУРС

Два прэтэндэнты

У другім туры атрымана 13 лістоў. Толькі ў 5 адказах быў правільна спрагназаваны адзін лік.

З гэтых пяці чалавек нашым старым знаёмым смаргонцу Мікалаю Кіндру і маладзечанцу Паўлу Сярпейку удалося правільна вызначыць тры зыходы, астатнім – менш. Такім чынам, хто з іх лепш адкажа ў наступным туры, той і будзе пераможцам другога.

Межы конкурсу пашыраны. Для прагназавання будуць выстаўляцца матчы лігі чэмпіёнаў, дзе ў адной з груп сабралася вельмі цікавая кампанія з удзелам прадстаўнікоў былога СССР.

Трэці тур

З якім лікам завяршацца наступныя матчы?

13-15 верасня. Чэмпіянат краіны.

Зорка-ВА-БДУ (Мінск) – Маладзечна-2000.

Дынама (Мінск) – Славія (Мазыр).

Ведрыч-97 (Рэчыца) – Смаргонь.

17 верасня, ліга чэмпіёнаў.

Дынама (Кіеў, Украіна) – Лакаматыў (Масква, Расія).

Арсенал (Лондан, Англія) – Інтэр (Мілан, Італія).

Адказы прымаюцца да пятніцы, 12 верасня, уключна. Іх трэба дасылаць на паштовы адрас рэдакцыі альбо на электронны адрас konkurs@tut.by.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ДРУГАЯ ЛІГА

Звергнуты моцны праціўнік

Забудова – Верас (Нясвіж) 2:1 (2:0). 30 жніўня. 200 гледачоў. Галы: Гулевіч (30), Грыхуцік (38); (77).

Склад: Мялюк – Байлукоў, Невядомскі, Ясюкевіч, Сіўчык – Чарнель (Чабрыцкі,80), Гулевіч, Смірноў, Грыхуцік (Антановіч,60), Гружэўскі (Ждановіч,70) – Вяжэвіч.

Такога сур'ёзнага саперніка чысціцы сёлета не перамагалі. Гулевіч магутна і нечакана прабіў з 17 метраў, пасля чаго мяч трапіў у перакладзіну, а ад яе адскочыў варатару ў спіну і закаціўся ў вароты (1:0). Вяжэвіч выканаў штрафны з 25 метраў міма сценкі – галкіпер адбіў мяч перад сабой – Грыхуцік спрацаваў на дабіванні (2:0). Перад самым перапынкам Вяжэвіч мог забіць трэці гол, але, абакраўшы абаронцу, пачаў "танчыць" з варатарам замест простага ўдару.

Мелі спрыяльныя сітуацыі і госці, але на нашым апошнім рубяжы ўпэўнена дзейнічаў Мялюк. І ўсё ж госці скарацілі разрыў у ліку дзякуючы прыгожаму ўдару злёту з цэнтра штрафной пасля флангавай перадачы (2:1). Зразумела, што ў канцоўцы пайшла нервовая гульня, аднак гаспадары адстаялі свой поспех.

5.	РВАР	35
6.	Камунальнік	27
7.	Асіповічы	25
8.	Забудова	23
9.	Гомель-2	19
10.	Лівадзія	19

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ЮНАКІ

Другія пасля Барысава

МАЛАДЗЕЧНА. На стадыёне ДЮСШ прайшлі два важных юнацкія турніры.

Згодна з патрабаваннямі УЕФА аб ліцэнзаванні футбольных клубаў, наша нацыянальная асацыяцыя АБФФ праводзіць спаборніцтвы паміж юнацкімі камандамі (хлопцы 1987-88 г.н.), над якімі трымаюць апеку клубы вышэйшай лігі. Ад "Маладзечна-2000" тут выступаюць выхаванцы трэнера Валерыя Вятрова з гарадской ДЮСШ.

На першай стадыі былі утвораны 4 групы па 4 каманды. Па 2 лепшыя маглі прайсці ў наступную стадыю. 26-28 жніўня барысаўчане ў Маладзечне перамаглі з буйным лікам, а ў спрэчцы за другі радок гаспадары аказаліся мацнейшымі. Як звычайна, вылучаліся паўабаронцы Станіслаў Баламут і Міхаіл Лужынскі, кандыдаты ў зборную вобласці. Каманда працягне ўдзел у турніры.

Выніковая табліца: 1.БАТЭ – 0:7 – 9 ачкоў. 2.Маладзечна-2000 – 4. 3.Дарыда – 1:0 – 3. 4.Тарпеда (Ж) – 0:0 – 1.

21-23 жніўня праходзіў абласны фінальны турнір сярод хлопцаў 1988 г.н. На ім адбіраліся кандыдаты ў зборную вобласці. Сярод выхаванцаў Анатоля Ішчанкі няблага глядзеліся абаронца Юрый Альшэўскі і паўабаронца Аляксей Семашкевіч.

Выніковая табліца: 1.Барысаў – 0:0 – 7. 2.Маладзечна – 5. 3.Мінскі раён – 2:1 – 3. 4.Мар'іна Горка – 0:0 – 1.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ ФУТБОЛ, НАВІНЫ

Маладзечна-2000 (дубль) – Гомель (дубль) 3:0 (1:0).

30 жніўня. 50 гледачоў. Галы: Лабанаў (38), Хамутоўскі (60, 62). Склад: Абрамовіч (кап) – Ярмоленка, Ляпета, Савіцкі, Лабжанідзе – Харэцкі, Касцюк, Татун (Мазура,70), Гаспаровіч (Лужынскі,56) – Лабанаў (Сергіевіч,56), Хамутоўскі.

Першая перамога ў сезоне прыйшла дзякуючы ўзмацненню атакуючай лініі: нездарма ўсе галы забілі нападаючыя. Паступова набірае належную гульнявую форму і галкіпер Абрамовіч.

Маладзечанскі клуб дазаявіў нападаючага Андрэя Лабанава (1976 г.н.). Ён у 1994 годзе прабіваўся з юнацкай зборнай краіны ў фінальную васьмёрку кантынентальнага першынства, дарэчы, згуляўшы там разам з У.Макоўскім. Шмат пагуляў у вышэйшай лізе, у тым ліку вельмі добра забіваў за "Маладзечна-2000" у 1997 годзе (20 матчаў, 11 галоў). На жаль, яго пастаянна даймаюць траўмы, пажадаем перадолець гэту чорную паласу ў жыцці.

А ягонага цёзкі 1984 г.н. у камандзе ўжо няма. За дубль дазаяўлены абаронца Павел Ярмоленка (1978, 1 матч у вышэйшай лізе), які распачынаў сезон у "Граніце" з першай лігі.

■ РЫБНАЯ ЛОЎЛЯ

АСТРАВЕЦ. У мінулую нядзелю, па сведчанні загадчыка аддзела па ФКСіТ Івана Бароўкі, каля дзевяноста чалавек сабраліся на Янаўскім вадасховішчы ля вёскі Бялькішкі.

Тут былі і дзеці ад 3 гадоў, і 60-гадовыя ветэраны адпачынку на прыродзе. На ўсемагчымыя "прычындалы" лавіліся акуні, плоткі, верхаводкі. Найбольш выцягнуў Іван Масевіч: прыкладна сем кілаграмаў.

■ ФУТБОЛ, «СКУРАНЫ МЯЧ»

На турбазе "Вілія" ў Маладзечанскім раёне 30-31 жніўня адбыўся абласны фінальны турнір, які сабраў па 4 калектывы ў 2 узроставых групах. У малодшых (1991-92 г.н.) наш рэгіён прадстаўлялі хлопцы з Радашкавіч.

Яны саступілі ў роўнай барацьбе ўсім сапернікам. А вось сярод старэйшых (1989-90 г.н.) віляйчане пад кіраўніцтвам Аляксандра Вярбіцкага перамаглі Клецкі раён 4:1, Чарвеньскі раён 1:0 і Любаньскі раён 1:0. Цяпер праз некалькі тыдняў паедуць на рэспубліканскі фінал у Магілёў.

У складзе выхаванцаў - варатар Міхаіл Ярашэвіч, абаронца Аляксей Сялюн, паўабаронца Павел Петрашэвіч, нападаючы Аляксей Багдановіч. Трох з гэтых хлопцаў нават запрасіў у сваю групу маладзечанскай ДЮСШ трэнер Анатоль Ішчанка, які быў галоўным суддзёй турніру.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ АНОНС

7 верасня. 17-00. Смаргонь – Лакаматыў (Віцебск).

+0=0-1 0-1. У першым крузе 0:1 на выездзе.

7 верасня. Камунальнік (Жлобін) – Забудова.

+0=0-1 0-1. У першым крузе 0:1 дома.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ З НАШАГА АКНА

Свята не старэе

Вокны рэдакцыі не выходзяць ні на Цэнтральную плошчу горада, ні на бойкую вуліцу. Перад вачыма штодзень градкі (сярод якіх ёсць і наша) ды бетонная агароджа, якая, як падковай, атуляе двор шостай школы. Але і на гэтым "пятачку" кожны дзень нешта адбываецца. Пачынаючы з панядзелка, акурат ля нашага акна дзеці ідуць ў школу.

1 верасня праца не спарылася. Не-не ды і хацелася зірнуць у акно на дзятву, якая спяшалася на першы ў гэтым навучальным годзе ўрок. Гаварлівымі чародкамі мералі свой шлях ад дома да школы старшакласнікі, пачаткоўцы ішлі з мамамі і татамі. Прыгожа апранутыя, з кветкамі ў руках, яны быццам бы напаміналі гораду, што зноў прыйшло свята. Свята, якое не старэе і не губляе з гадамі сваёй значнасці.

Рэдкі прахожы, убачыўшы дзяўчынку альбо хлопчыка з букетам у руках, не азірайся ім у след. У адных пры гэтым бачыла пяшчоту ў вачах, настальгію аб гадах былых – у другіх. Як жа не ўспомніць у такую хвіліну першы свой дзень у школе альбо настаўніцу, з дапамогай якой вывеў першую літару ў сшытку. А школьны званок, школьныя сябры, школьнае каханне? Ці ж выкрасліш іх з памяці, са свайго жыцця, дарэчы, самага бестурботнага. Шкада толькі, што разумееш гэта вельмі позна. І звычайна ў час, калі трэба прыняць першае ў сваім жыцці самастойнае рашэнне.

"Добры дзень, сонейкі!"— напісала на дошцы ў класе 1 верасня настаўніца майго сына і ўсіх 18 сваіх другакласнікаў, што літаральна засыпалі яе кветкамі, не забылася прытуліць да сябе і пагладзіць па галоўцы. Цёпла на сэрцы стала пасля такога абыходжання і захацелася паверыць у тое, што настаўніца для дзіцяці сапраўды другая мама.

На школьнай лінейцы. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Можа, таму і памятае большасць людзей, колькі б ні было ім гадоў, імя сваёй першай настаўніцы альбо класнага кіраўніка. Добра было б, каб у першыя дні кастрычніка вы адправілі ім яшчэ і віншавальную паштовачку з нагоды прафесійнага свята. Паверце, нашы настаўнікі гэтага вартыя!

У акно глядзела Марына СЛІЖ.

ВІНШАВАНКІ

Віншуем **Краўчонак Святлану** з 30-годдзем. Жадаем здароўя, шчасця і ўсяго найлепшага ў жыцці. *Сям'я Тур.*

Віншую **Адамовіч Андрэя Яўгенавіча** з 22-годдзем! Жадаю моцнага здароўя, шчасця, павагі, верных сяброў і ўзаемнага кахання. *Маці.*

Віншуем **Вайтовіч Алу Браніславаўну** з днём нараджэння. Жадаем ад Бога - здароўя, ад сонца - цяпла, ад людзей - дабра. *Пасекі (г. Валожын).*

Віншуем **Пастэрнак Наталлю Францаўну** з днём нараджэння! Здароўя, удачы! *Калектыў д/с №5 г. Вілейкі.*

Віншуем **Хілько Міхаіла Дзянісавіча** з 90-годдзем! Жадаем здароўя, пражыць да сотні. *Сын Мікалай, суседзі.*

Віншую **Лётку Наталлю** з 20-годдзем! Жадаю шчасця, верных сяброў і ўзаемнага кахання. *Сябар Саша.*

Віншую з юбілеем **Драчылоўскую Святлану Мікалаеўну** з в. Нарач. Жадаем здароўя, кахання, дабрабыту. *Муж, дзеці.*

■ ПАДПІСКА-2003

«РГ» у кожны дом

Самы час, каб падпісацца на чацвёрты квартал! Цэны не змяніліся! Індэкс індывідуальнай падпіскі 63212, кошт на месяц 2000 рублёў. Індэкс ведамаснай падпіскі 63369, кошт на месяц 5941 рублёў.

Тэлефоны для даведак: Маладзечна – 7-05-73, Вілейка - 5-64-68, Валожын – 5-54-57, Мядзел – 5-47-52, Смаргонь – 2-14-65, Ашмяны – 2-03-99, Астравец – 2-17-58.

Кінатэатр «Радзіма»

5-7 верасня. "Фанфан-цюльпан", Францыя, камедыя, прыгоды – у 15.00 і 19.10. **"Матрыца: перазагрузка"**, ЗША, прыгоды – у 17.00 і 21.00.

8-14 верасня. "Тэрмінатар-3: паўстанне машын", ЗША, прэм'ера – у 15.00, 17.00, 19.00 і 21.00.

Для дзяцей

6 верасня. "Карлік нос-82", Расія, мультфільм (2003 г.) – у 13.00.

Тэл. для даведак: 7-15-92, 7-06-30.

ЗНАЁМСТВЫ

Малады чалавек пазнаёміцца з дзяўчынай да 30 год. Маладзечна-6, п/п МС 0307723.

Прыемная жанчына 33/165/60 пазнаёміцца з мужчынай для сур'ёзных адносін. Маладзечна-6, п/п ВН 0048818.

Сімпатычная, адукаваная дзяўчына 25/170/55 пазнаёміцца з сур'ёзным і самастойным маладым чалавекам ад 26 да 33 год. Пітушчыя, з МПВ - не турбавацца! г. Вілейка-4, п/п №0056013.

■ ІМЯНІНЫ

6 верасня
Праваслаўныя: Арсенія, Георгія, Пятра.
Каталіцкія: Беаты, Магнуса, Яўгена.
7 верасня
Праваслаўныя: Варфаламея, Міны, Ціта.
Каталіцкія: Рэгіны, Мельхіёра.
8 верасня
Праваслаўныя: Наталлі, Андрыяна, Сцяпана.
Каталіцкія: нараджэнне Прачыстае Дзевы Марыі, Радаслава.
9 верасня
Праваслаўныя: Анфісы, Пімена, Сцяпана.
Каталіцкія: Пятра, Сяргея, Якуба.
10 верасня
Праваслаўныя: Анатоля, Арсенія, Веньяміна, Дзяніса, Ігната, Іосіфа, Лявона, Макара, Навума, Панкрата, Паўла, Рыгора, Фёдара.
Каталіцкія: Лукача, Мікалая.
11 верасня
Праваслаўныя: Іван Галавасек.
Каталіцкія: Прота, Яна, Яцка.
12 верасня
Праваслаўныя: Аляксандра, Арсенія, Данілы, Івана, Макара, Паўла, Рыгора, Яфрэма.
Каталіцкія: Марыі.

■ КОНКУРС

Мая Беларусь

Дарагія ўдзельнікі! Мы рады, што вы знаходзіце адказы на самыя, здавалася б, цяжкія пытанні. Азнаёмцеся з правільнымі адказамі на пытанні трэцяга тура.

1. Ураджэнцу Гродзеншчыны Ігнацію Дамейку было прысвоена званне нацыянальнага героя Чылі.

2. Эміліі Плятэр, якая ўзначаліла ў 1831 годзе паўстанцкі атрад, Адам Міцкевіч прысвяціў верш «Смерць палкоўніка».

3. Землеўласнік Эдвард Вайніловіч стаў фундатарам касцёла, які стаіць у Мінску на плошчы Незалежнасці.

4. Першы на Беларусі трамвай з'явіўся ў 1898 годзе на вуліцах Віцебска, а ў 1929 годзе — у Мінску. Зараз гэты від грамадскага транспарту дзейнічае таксама ў Наваполацку і Мазыры.

5. Самае глыбокае ў Беларусі возера Доўгае — 53,6 метра.

6. У 1996 годзе дзякуючы міжнароднай экспедыцыі адбылося сенсацыйнае адкрыццё гнездавання на нізінных балотах некалькіх тысяч пар вяртлявай чаротаўкі.

Мікола ЛІПСКІ.

Запрашаем на дні Беларусі ў Маскве

27–30 верасня ў Маскве пройдуць дні Беларусі. У праграме прадугледжваецца выстаўка прадукцыі, якая выпускаецца на прадпрыемствах Беларусі, семінары па актуальных пытаннях эканамічнага ўзаемадзеяння, культурная праграма.

У рамках дзён Беларусі 29 верасня ў выставачным комплексе пройдзе кантактна–кааперацыйная біржа дзелавых колаў (перагаворы). Маладзечанскі рэгіянальны цэнтр падтрымкі прадпрымальніцтва запрашае кіраўнікоў суб'ектаў гаспадарання, індывідуальных прадпрымальнікаў, якія зацікаўленыя ў супрацоўніцтве, прыняць удзел у гэтым мерапрыемстве. Кантактны тэлефон у Маладзечне 7–61–41.

Уладзімір АФАНАСЬЕЎ,
камерцыйны дырэктар цэнтра падтрымкі прадпрымальніцтва, Маладзечна.

■ КОНКУРС

Зарабі білеты ў кіно

Вітаю вас, шаноўныя! Вельмі прыемна, што вы не застаецеся абыякавымі да нашай "разумовай гімнастыкі".

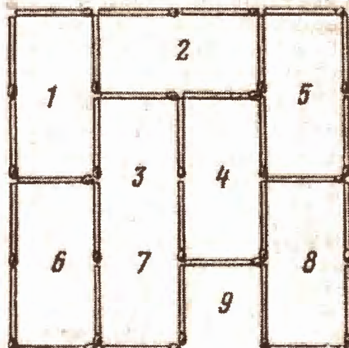
Магу пахваліцца, што вакол конкурсу сфарміравалася кола пастаянных удзельнікаў, можна сказаць лідэраў, і хай не заўсёды білеты ў кіно дастаюцца менавіта ім, але не магу не адзначыць тых чытачоў, што ў жніўні правільна адказалі на заданні, якія друкаваліся ў трох і больш нумарах. Гэта маладзечанцы Ігар Сільвановіч, Юрый Юхневіч, Дзмітрый Пакладок, Віктар Іванавіч Яцкоўскі. Магчыма, па выніках наступнага месяца лідэрам станеце менавіта вы! Далучайцеся да нас!

З задавальненнем паведамляю, што з заданнямі мінулага нумара справіліся Таццяна Ягела, Дзмітрый Мікалаевіч Працько, Павел Трыпуцька, Дзмітрый Пакладок, Віктар Іванавіч Яцкоўскі, Вікторыя Дудко, Павел Юркевіч, Ігар Сільвановіч з Маладзечна. На кон былі выстаўлены 3 білеты, і ў гэты раз пашчасціла Паўлу Юркевічу, Вікторыі Дудко, Дзмітрыю Мікалаевічу Працько. Віншуем! Запрашэнні ў кіно вас чакаюць да наступнай пятніцы (12 верасня).

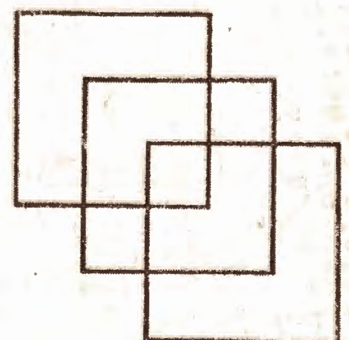
А зараз, правільныя адказы на мінулыя заданні:

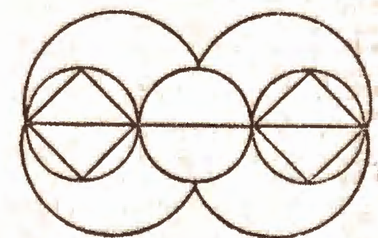
I. Заданне-жарт. Патрэбна пераліць ваду з другой шклянкі ў пятую і паставіць пустую шклянку на месца.

II. З трыццаці — ніводнага.

А зараз, новыя заданні. Паспрабуйце, не адрываючы алоўка ад паперы і не праводзячы двойчы адну і тую ж лінію, намаляваць фігуры, адлюстраваныя на малюнках. Пры гэтым прапаную яшчэ адну ўмову: лініі нідзе не павінны перасякацца.

Адказы прымаюцца да аўторка (9 верасня) уключна. На кон выстаўляюцца толькі 3 білеты.

Чакаю вашых лістоў з новымі цікавымі заданнямі і прапановамі. Заставайцеся ў нашай кампаніі!

Падрыхтавала Аксана Кулеўніч.

Купон 36

рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

ТЭКСТ

ПРОЗВІШЧА, ІМЯ, АДРАС (НЕ ДЛЯ ДРУКУ)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету!
Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання і нумар дакумента ўладальніка. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

Арганізацыя прадае па безнаяўнаму разліку **а/м ГАЗ-3110 «Волга»**, 1998 г.в., выдатны стан. Т. у Маладзечне 74002, (8-029) 6291886.

- Авія А-31, 1989 г.в., г.п. 3000 кг, фургон, ізатэрма. Т. (8-029) 6801771, (8-029) 6455109.
- Аўтамабілі з Германіі, магчыма пад заказ. Т. у Маладзечне 50183, (8-029) 6560483.
- Аўдзі-80, 1987 г.в., 2,0і. Т. (8-029) 7730204.
- Аўдзі-80, 1980 г.в., 1,6Б, белая ноч, фаркоп, 750 у.а. Т. у Астраўцы 20974.
- Аўдзі-80, снежань 1992 г.в., 1,9 ТД, 1 тыдзень у РБ, ідэальны стан, ц/з, г/у, фар., колер чырвоны. Т. у Смаргоні 53244.
- Аўдзі-80, 1987-88 г.в., 1,8Б, 2260 у.а., торг. Т. у Вілейцы 58845, (8-029) 7783696.
- Аўдзі-80, пераходная, 1,6Б; мікрааўтобус ФВ-2, 1985 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 53905.
- Аўдзі-80 ВЗ, 1990 г.в., 1,8 бензін, гідраўзмацняльнік руля, ц/замок, літыя дыскі. Адзін дзень з Германіі, цана 3050 у.а., торг. Т. (8-029) 6852332.
- Аўдзі-100, 1988 г.в., 1,8К. Т. у Вілейцы 51036, (8-029) 6951036.
- Аўдзі-100, 1985 г.в., 2,2і, колер металік. Т. у Вілейцы 54478, 53854.
- БМВ-318, 1984 г.в., 1150 у.а., торг. Т. (8-029) 6637544.
- БМВ-318і, 1990-91 г.в., універсал; гараж у ГСК-2. Т. у Вілейцы 58939.
- БМВ-320, 1983 г.в., 2,0і, чырвоны, 1000 у.а. Т. у Маладзечне 39082, (8-029) 7741485.
- БМВ-320і, 1987 г.в., 1460 у.а. Т. у Вілейцы 46369, (8-029) 6556579.
- **ВАЗ-011**. Т. у Маладзечне 62997, (8-029) 6762997.
- ВАЗ-2101, 1983 г.в., аб'ём 1,6. Т. у Вілейцы 32547.
- ВАЗ-2101 на запчасткі. Т. у Вілейцы 46443.
- ВАЗ-21011 на запчасткі. Т. у Вілейцы 55503.
- ВАЗ-21011, 1976 г.в., газ-бензін. Т. у Вілейцы 51324.
- ВАЗ-21013, 1984 г.в., добры стан, 700 у.а., торг. Т. у Вілейцы 55900, (8-029) 6530159.
- ВАЗ-21013, 1985 г.в., газ-бензін. Т. у Вілейцы 58100.
- ВАЗ-2103 на запчасткі. Т. у Вілейцы 45314.
- ВАЗ-2103, капрамонт у 2003 г., цана 670 у.а., торг. Т. у Вілейцы 46465.
- ВАЗ-2105, 1990 г.в., у выдатным стане. Т. у Вілейцы 32236 (пасля 18.00).
- ВАЗ-21051, 1982 г.в., бэжавы. Т. (8-029) 6293328.
- ВАЗ-21063, 1986 г.в., 850 у.а. Т. у Маладзечне 76719.
- ВАЗ-21063, выдатны стан, зроблены для сябе. Торг. Т. у Вілейцы 32562.
- ВАЗ-2107-09, з малым прабегам ці пасля 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640.
- Вольву-440, 1992 г.в., 1,7Б, чорная, 130 тыс. прабегу, ц/з, сігналізацыя, стэрэа. Т. (8-029) 6638710.
- Вольву-740, 1987 г.в., 2,4Д; ФВ Пасат, 1987 г.в., 1,6Д; ВАЗ-21061, 1993 г.в., у добрым стане. Т. (8-029) 6223589.
- Вольву-740, 1987 г.в., газ-бензін, сігналізацыя, 1800 у.а., торг. Т. (8-029) 6853003.
- **ГАЗ-2410**, 1990 г.в. Т. у Маладзечне 36653.
- ГАЗ-51 + запчасткі, Т-150К + плуг, культыватар. Т. у Смаргоні 92389.
- Гольф-2, 1984-85 г.в., 1,3Б, 1300 у.а. Т. у Вілейцы 46309, 55492.
- МАЗ-54322 + п/прычэп. Т. у Маладзечне 77131, (8-029) 6877131.
- Мазду-626, 1986-87 г.в., добры стан, нядорага. Т. у Астраўцы 22489.
- Мазду-626, 1990 г.в., 2,0Д, хэтчбэк, серабрысты металік, люк, г/у, ц/з, э/пакет, с/р, салон велюр, фаркоп, 2850 у.а., торг. Т. (8-029) 6370991.
- Мазду-626, 1987 г.в., спорткупэ, г/у, а/шкло, 1200 у.а.; Мазду-323, 1986 г.в., ц/з, л/д, люк, сігналізацыя, 1100 у.а., торг. Т. (8-029) 6636549.
- Масквіч ІЖ-2715 "каблук", у добрым стане. Т. у Смаргоні 21958.
- МБ-240Д, 1982 г.в., белы, люк, фаркоп, д/с, 1350 у.а. Т. у Астраўцы 33383.
- Мерседэс-200Д, 1982 г.в., 1250 у.а. Вольву-740, 2,3 Б-Г, 1450 у.а. Опель Рэкорд-Караван, 1984 г.в., 2,3Д, 900 у.а. Т. (8-029) 6275394, (8-029) 6398087.
- Мерседэс-123, 1980 г.в., 2,4Д, універсал. Т. у Маладзечне 37154.
- Мерседэс-123, 200Д, 1200 у.а. Т. у Вілейцы 58378.
- Мерседэс-208 Д, 1991 г.в., грузапасажырскі, высокі, доўгі, 6200 у.а., торг. Т. у Маладзечне 33286, (8-029) 6833286.
- Мерседэс-813; ГАЗ-4301; домдачу; гараж; газавую пліту, б/у. Т. у Маладзечне 30178, (8-029) 6561592.
- Міцубісі Галант, 1995 г.в., 2,0і, серабрысты, выдатны стан, 4500 у.а. Т. (8-029) 6558467.
- Нісан Ванет, 1988 г.в., 2 л. дызель, белы, пасажырскі, 7 месцаў, тэрмінова, нядорага. Т. (8-029) 6633199.
- Нісан Сані, 1993 г.в., аб'ём 2,0, дызель. Т. у Вілейцы 73257.
- Опель Аскону, 1983 г.в., без рухавіка, у добрым стане, нядорага. Т. (8-029) 6475325.
- **ОПЕЛЬ АСКОНУ**, 1986 г.в. Т. у Маладзечне 64806.
- Опель Амегу, 1988 г.в., 2,3 дызель, 1700 у.а. Т. у Вілейцы 46369, (8-029) 6556579.
- Опель Астру-Караван, 10.1993 г.в., В, дызель, 1,7, цёмна-сіні металік. Т. (8-029) 6520694.
- Опель Вектру, 1990 г.в., 1,7 дызель, расход на 100 км 5 л., серабрысты металік. Т. у Вілейцы 33685.
- Опель Вектру, 1994-95 г.в., 1,8, бардовы металік, ABS, г/у, ц/з, музыка, нядаўна ў РБ, літыя дыскі R 15. Т. у Вілейцы 33223, (8-029) 6254552.
- Опель Кадэт,1986 г.в., дызель, седан, светла-бардовы, выдатны стан, цана дагаворная. Т. у Маладзечне 94326, (8-029) 6478839.
- Опель Кадэт, 1986 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 32870.
- Опель Кадэт, 1985 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 58386 (хатні), 54347 (службовы), 32685, (8-029) 6485291.
- Опель Кадэт, 1988 г.в., 1,3Б, ц/з, люк, новая АКБ, добры стан. Прычэп да л/а, новы, без дакументаў, нядорага, укладышы карэнныя ГАЗ-24. Т. у Маладзечне 50048, (8-029) 6673990.
- Опель Кадэт-Караван, 1989 г.в., 2,0і. Т. (8-029) 6499530.
- Пабеду,1954 г.в., колер кавы, добры стан, цана дагаворная. Т. у Валожыне 58574, 58058.
- Рэно-9, 1987 г.в., 1,6Д, 850 у.а. Т. у Маладзечне 32388.
- Рэно-19, 1993 г.в., 1,7 мона. Т. (8-029) 6898286.
- Рэно-25, 1990 г.в., іБ, выдатны стан, з Германіі, 2500 у.а. Опель Амега універсал, 1992 г.в., Д, 2800 у.а. Т. У Маладзечне 75964.
- Рэно-19, 11.1994 г.в., 1,7Б, 5-дзверны, белы, з Германіі, 2600 у.а. Т. у Мядзеле 55482.
- Рэно-21, 1990 г.в. Т. у Маладзечне 32066, (8-029) 7507569.
- Рэно Лагуна, 1994 г.в., 4300 у.а. Т. у Вілейцы 32471.
- Сеат Кардоба, 1995 г.в. Т. (8-029) 7764694.
- ФВ Гольф-2, 1992 г.в., 1,6 ТД, сіні, добры стан. Т. у Смаргоні 97634, (8-029) 6311570.
- ФВ Джэту, 1984 г.в., 1,6 дызель, добры стан, 1500 у.а., торг. Т. (8-029) 6695446, (8-029) 6380576.
- ФВ Джэту, 1990 г.в., TDI, 3-дзверны. Т. (8-029) 7742940.
- ФВ Каравэла, 1989 г.в., 1,6 ТД, 8 месцаў. Т. (8-029) 6659126.
- ФВ Пасат, 1990 г.в., 1,8Б, шэры металік, ц/з, э/шкло, э/люк, круіз-кантроль, карэктар фар, дугі, шторка, фаркоп, добры стан, 3200 у.а., торг. Т. у Валожыне 54761.
- ФВ Пасат ВЗ, 1989 г.в., універсал, 1,8Б, у РБ з 09.2001 г. Т. у Вілейцы 58462.
- ФВ Пасат, 1994 г.в., Аўдзі-80 ці пад заказ. Т. (8-029) 6417853.
- Форд Арыён, 1991 г.в., 1,8Д, вішнёвы, 2300 у.а. Т. у Маладзечне 37758.
- Форд Арыён, 1991 г.в., 1,4Б, мона, вішня. Т. у Вілейцы 59385.
- Форд Мандэо, 10.1995 г.в., універсал, 1,8 TDI, ацынкаваны кузаў, кандыцыянер, дугі, велюр, 2 ПБ, без прабегу па РБ. Т. у Маладзечне 79043, (8-029) 6679043.
- Форд Сіеру, 1983 г.в., 1,6Б, добры стан, шмат новага, 6-7 л/100 км, 995 у.а. Т. у Маладзечне 65887, (8-029) 7791864.
- Форд Сіеру, 1990 г.в., 1,8 ТД, седан, чырвоны. Т. у Вілейцы 56726 (службовы), (8-029) 6840222.
- Форд Сіеру, 1983 г.в., каробка аўтамат, цэнтральны замок, добры стан. Т. у Вілейцы 51475 (пасля 19.00).
- Форд Сіеру, 1991 г.в., рухавік "ДОНС", 2,0, газ-бензін, цэнтральны замок, сігналізацыя, 1900 у.а. Т. у Маладзечне 36110, 31933.
- Форд Сіеру, 1990 г.в., 1,6і, хэтчбэк, бардо, у выдатным стане, 1800 у.а. Т. (017) 2545444.
- Форд Скорпіё, 1990 г.в., 2,5 ТД, седан, навароты. Т. (8-029) 6592441, (8-029) 6657321.
- Форд Эскорт, 1984 г.в., 1,3Б, 3-дзверны, мокры асфальт, з Германіі. Т. у Мядзеле 55889.
- Форд Эскорт, 1995 г.в., 1,6 см³, W-16. Т. (8-029) 7711079.
- Форд Эскорт, 1992 г.в., Форд Мандэо, 1995 г.в., з Германіі. Т. у Вілейцы 33579, 45376.
- Хонду Цывік, 1991 г.в., 1,5 л., 16V, г/у, торг. Т. (8-029) 6151695, (8-029) 6450281.
- Хундай Акцэнт, 1995 г.в., 1,5Б, 2 месяцы з Германіі, ц/з, г/у, ПБ, стэрэа, люк, э/шкло, 2750 у.а, торг. Т. У Маладзечне 69476, 50222.
- М/а Івеко Дэлі, 1989 г.в., 2800 у.а., торг магчымы Т. у Маладзечне 36001.
- М/а Форд Транзіт, 1989 г.в., 2,5Д, грузапасажырскі. Т. у Маладзечне 69599.

КУПЛЮ

КУПЛЯЕМ на пастаяннай аснове **няспраўныя рулявыя механізмы** для грузавой, аўтобуснай і спецтэхнікі. Цэны дагаворныя. Тэл. (8-029) 7736857.

- Аўтамабіль ці бус, магчыма аварыйны. Т. (8-029) 6300688.
- ВАЗ-2106, -2109, у любым стане. Т. (8-029) 6462185.
- ВАЗ-2107-09, у ідэальным стане, з малым прабегам ці з 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640 (увечары).
- ДЭУ-63 г. Вілейка закупіць аўтамабілі ГАЗ-33023 (Фермер), Віс-2345. Т. у Вілейцы 56410.
- Іншамарку да 500 у.а., магчыма аварыйную ці з праблемамі. Т. у Маладзечне 77985, (8-029) 6029038.
- Матацыкл "Мінск", новы або 1993 г. в. Т. (8-029) 6299208.
- УАЗ-469. Разгледжу любыя прапановы. Т. (8-029) 6330083.

ІНШАЕ

- Прадаюцца запчасткі да а/м "Аўдзі-80; -100". Т. у Маладзечне 94347, (8-029) 6473480.
- Куплю рухавік ВАЗ-2101-2107. Т. у Вілейцы 51258.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

Т. (01773) **64462** Агентство "квартирный вопрос" Недвижимости. *Молодечно, ул. Ф. Скорины, 17.* покупка, продажа, обмен, приватизация **оформление готовых вариантов**

- 1-пакаёвую кватэру 31,3/18 м², у цэнтры г. Маладзечна. Другі паверх, балкон, тэлефон. Т. у Маладзечне 66565, 62657 (Зінаіда Фёдараўна).
- 1-пакаёвую кватэру. Т. у Маладзечне 64462, (8-029) 6666040.
- 2-пакаёвую кватэру ў драўляным доме, агарод, гаспадарчыя пабудовы, водаправод. Т. у Вілейцы 56755.
- 2-пакаёвую кватэру, г. Вілейка, вул. Талстога, 3 паверх. Т. 58985, (8-029) 6888985.
- 2-пакаёвую кватэру ў в. Ільня. Т. (017) 2491229 увечары (Наталля).
- 2 пакоі ў 4-пакаёвай кватэры. Т. у Вілейцы 33215.
- 3-пакаёвую кватэру на 3 паверсе, г. Вілейка. Т. 54233 (з 20.00 да 23.00).
- Гараж у кааператыве №6 каля станказавода. Т. у Маладзечне 76202, 77094.
- Гараж у кааператыве №12; ацяпляльнік ОВ-65 на салярцы; талька 500 кг. Т. у Маладзечне 36036 (пасля 19.00).
- Дачу, прыпынак "Татаршчызна", нядорага. Т. (01718) 49576, (017) 2332356.
- Дом, 2-павярховы, 117 м², газ, ацяпленне. Т. у Астраўцы 22059.
- Дом у Вілейскім раёне, в. Людзвінова, 0,5 га, водаправод, каналізацыя, тэлефон, гараж. Т. у Маладзечне 40957, (8-029) 6181855.
- Дом (107 м²) ці абмяняю на 2-пакаёвую кватэру. Т. у Вілейцы 32251.
- Дом на беразе возера Нарач. Т. у Маладзечне 64462, (8-029) 6666040.
- **ДОМ**, Смаргонскі р-н, в. Крапіўна, гаспадарчыя пабудовы, сад, участак 45 сотак, блізка аўтобус. Т. у Маладзечне 62521, 66277.
- Кватэру ў катэджы, упарадкаваную, прыватызаваную, Вілейскі раён, в. Нарач. Ёсць усе камунікацыі, гаспадарчыя пабудовы, лазня, 20 сотак зямлі. Блізка дзіцячы сад, школа, медамбулаторыя, гандлёвы цэнтр. Т. у Вілейцы 51946.
- Кіёск гандлёвы ў раёне вул. Незалежнасці, г. Вілейка. Т. (8-029) 6155849.
- Піўбар "Церамок", г. Маладзечна, вул. Вальнца. Ёсць вада, каналізацыя, туалет. Т. 75752, 42711, 24492.
- **УЧАСТАК**. Т. у Маладзечне 64462, (8-029) 6666040.

КУПЛЮ

- 2-пакаёвую кватэру. Т. у Вілейцы 57365, 58434.
- Дом у Маладзечне, прыгарадзе, з выгодамі. Т. у Маладзечне 67213.

НАЙМУ

- 1-пакаёвую кватэру з мэбляй і тэлефонам. Т. (8-029) 7580785.
- Жыллё ў г. Маладзечна, тэрмінова, магчыма перадаплата. Т. у Маладзечне 73850, (8-029) 6379311.
- Кватэру з мэбляй і тэлефонам. Т. у Маладзечне 54945.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

- **"МУЛЕН РУЖ"** пракат вясельнай і вячэрняй моды. Вэлюм у падарунак. Вяночкі, ручнікі. Ліц. №04599 Белбытсаюза да 18.10.2004 г. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293.
- **АБУТАК ДЛЯ НЯВЕСТ** і іншы мадэльны абутак у ГЦ "Белы капрыз". Маладзечна, вул. Ф. Скарыны, 16, з 10.00 да 17.00. Т. (8-029) 7728556. Падлягае абавязковай сертыфікацыі. Пасв. №023112 Мінаблвыканкома ад 30.04.2002 г.
- Вясельна-вячэрні салон "Надзея". Падарунак ад салона. Ліц. №03204 БДААБАН 30.11.2001-30.11.2006. г. Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Т. 67877.
- Вясельна- вячэрні **САЛОН "МІЛЭДЗІ"**. Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Ліц. №03576 БДААБАН 31.01.2002-31.01.2007. г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. 77382, (8-029) 7729148.
- **ВЯСЕЛЬНЫЯ, ВЯЧЭРНІЯ** убранні. Вялікі выбар. Т. у **ВІЛЕЙЦЫ** 55513. Ліц. №04123 ад 24.04.2007 г. БелБыт.
- "Лілія" прапануе вясельныя і вячэрнія ўборы. г. Маладзечна, вул. Вальнца, 9. Т. 74812, (8-029) 6418594.
- **ПРАКАТ ЗОІ ІВАНАЎНЫ** прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Сукенка для маці нявесты — бясплатна. Аксесуары для нявесты — бясплатна. Ліц. №03716 да 13.08.2004 г. Т. у Маладзечне 50825.
- **НОВЫ САЛОН "КАЦЯРЫНА"**. Усё, што неабходна для вяселля. Вясельныя і вячэрнія ўборы, касцюмы, біжутэрыя, аксесуары, кольцы на а/м і многае іншае. Маладым падарункі, вялікія скідкі. г. Маладзечна, вул. Драздовіча. Т. у Маладзечне 54587, (8-029) 6307319 з 10.00 да 19.00.
- **САЛОН ВЯСЕЛЬНАЙ МОДЫ "РАКСАЛАНА"** запрашае ўсіх нявест і жаніхоў. Г. Маладзечна, гасцініца, 1 паверх. Т. 71676.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

ад вытворцы **СТАЛЬНЫЯ ДЗВЕРЫ** ☎ (01773) 31400, (8-029) 6564305.

- **ГАЗАЗВАРАЧНЫЯ І САНТЭХНІЧНЫЯ РАБОТЫ** па ацяпленні: устаноўка катлоў, радыятараў, сантэхабсталявання. **НЯДОРАГА**. Акрамя ліцэнзіруемых. Т. у Маладзечне 71224.
- Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", "Sega DC", арэнда відэаплэера, электрадрылі. Дастаўка. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г. да 8.05.2006 г. Т. у Маладзечне 39379.
- Будаўнічыя работы, якія не патрабуюць ліцэнзіі. Т. у Маладзечне 34961.
- **ПРЫВАТНАЯ ПРАЛЬНЯ "МОЙДОДЫР"** (Маладзечна, вул. Будаўнікоў, д.15а, Дом быту, 2-і паверх) аказвае паслугі па мыцці бялізны. Для арганізацый і насельніцтва. **КОЖНЫ ЗАКАЗ — У АСОБНАЙ МАШЫНЕ!** Т. у Маладзечне 63707. Працуем — 8^{30}-19^{00}, субота — 9^{00}-15^{00}, нядзеля — выхадны. Ліц. №04625 БДААБАН 4.07.2002-4.07.2007.
- Рэстаўрацыя ваннаў, розныя колеры, гарантыя. Т. у Маладзечне 26133.
- Настройка піяніна, раяляў, рамонт з выездам. Т. у Маладзечне 62997, (8-029) 6762997.
- Устаноўка аўтасігналізацыі, устаноўка **АЎТАШКЛА**. Т. у Маладзечне 64136, (8-029) 6577697.
- Эмаліроўка ваннаў, якасць, гарантыя. Т. у Маладзечне 74093.

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

- Дошкі для падлогі, дошкі абрэзныя, драўляныя адходы. Т. у Маладзечне 99370.
- Ліст ацынкаваны. Форма аплаты любая. Т. (8-029) 6650588.
- Блокі Г/С, цэглу, **ДРОВЫ** з дастаўкай, дошкі 17х100х1800 з елкі па 125 тыс.руб, 6 м³. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.
- Блокі сілікатныя; халадзільнік "Мінск-15М", б/у. Т. у Вілейцы 53931 (службовы), 33496 (хатні).
- Пластыкавыя шклопакеты. Нядорага. Устаноўка. Т. (8-029) 6850232.
- Цэмент, шыфер, ДВП, ячмень моланы, ячмень. Ліц. №161 ад 22.08.2002 г. Т. у Вілейцы 32624, 32525, (8-029) 6658581.
- Шкловату, 100 рулонаў, дзёшава. Т. (8-029) 6261435.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- Міні трактар МТЗ-0,5, 3-колавы, з прычэпам, плугам, глебафрэзай, акучнікам, сенакасілкай, 2000 у.а., торг. Т. у Вілейцы 58881.
- **Т-40**, **КАПАЛКУ**. Т. у Ашмянах 30411.
- Трактар Т-40 на хаду, з дакументамі, 1350 у.а., торг. Т. у Вілейцы 57814, (8-029) 6412413.

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

- CD-прайгравальнік "Тэхнікс". Т. (8-029) 6659126.
- Газавыя катлы, калонкі, пліты "Брэст" і інш. Гарантыя. Дастаўка. Т. у Маладзечне 53315, 42928.
- Газавую пліту, б/у; пральную машыну "Золушка" з цэнтрыфугай, б/у, у добрым стане. Т. у Маладзечне 29185, (8-029) 6629185 (Анатоль).
- Пыласос "Technika" (Германія), 2200 Вт, новы, 55 у.а. Т. У Маладзечне 50888 (увечары), (8-029) 6206838.
- КТ "Sony", 72 см, б/у. Т. у Вілейцы 57573.
- Тэлевізар, халадзільнік, пральную машыну-аўтамат. Т. у Вілейцы 54124, (8-029) 6754124.
- Тэлевізар, пральную машыну-аўтамат, халадзільную камеру. Т. у Вілейцы 51959.
- Тэлевізар, 72 см, відэамагнітафон б/у. Т. у Вілейцы 45376.
- Тэлевізар, 37 см, замежны, новы. Т. у Маладзечне 64074.
- Такарны станок па дрэве, б/у. Т. у Маладзечне 65051.
- Пральную машыну-аўтамат, б/у, з Германіі, у выдатным стане. Т. у Вілейцы 53160, (8-029) 6239958.
- Халадзільнік-маразільнік "Мінск-Атлант", халадзільнікі "Мінск-15, 16", маразільнік "Мінск-131", каляровы тэлевізар "Гарызонт-659і" (54 см, 2000 г.), "Гарызонт-418" (51 см), газавая пліта (Брэст) 4-х канф. Усё у добрым стане, б/у. Т. у Вілейцы 57040.
- Халадзільнік "Мінск-5,15М", маразільнік "Мінск-131", прыхожую (L-1,35, H-2,40), пожак для падлеткa (70х160), КТ "Гарызонт 37ctv-659, 42-510Е, 51-441D", усё б/у. Т. у Вілейцы 55336.
- Халадзільнік "Мінск-215", у ідэальным стане. Т. у Маладзечне 67922.
- Халадзільнік б/у, газавую пліту. Т. у Вілейцы 58276.

МУЗІНСТРУМЕНТЫ

- Піяніна "Беларусь". Т. у Вілейцы 58148.

МЭБЛЮ

- **МЭБЛЮ РБ**. Дастаўка. Ліц. № 260 РВК да 23.08.2007 г. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007.
- **МЭБЛЯ РБ ПАД ЗАКАЗ**. Кухні, шафы-купэ па індывідуальным праекце. У тым ліку крэдыт 10,5% гадавых. Дастаўка. Зборка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДААБАН 14.10.2002-14.10.2007.
- Кухню, новую, пастформінг, ламінат. Т. у Маладзечне 39311.
- Секцыі "Заслаўе", "Іпуць", "Палессе"; мяккі куток; шафы 2-, 3-дзверныя; ложак 1,5-, 2-спальны, усё у добрым стане, б/у. Т. У Вілейцы 57040.
- Секцыю "Чылім", спальню, прыхожую - усё б/у. Т. у Маладзечне 51433.
- Секцыю 3-блочную, б/у; дошкі для падлогі; вагонку. Т. (8-029) 6466634.
- Спальні "Алеся", "Меліса" (колер - слановая косць); секцыю "Сабо". Кошт заводскі. Т. у Вілейцы 56382 (з 8.00 да 18.00).

ЖЫВЁЛУ

- Кабылу, 7 год. Т. у Мядзеле 38748.
- Кабылу, 8 год, 300 у.а. Ёсць вупраж, калёсы. Т. у Вілейцы 33271, 33796.
- **КАЗУ**. Т. у Маладзечне 52459, 62243.
- Карову, 5 год, чорна-белая, сена. Т. у Вілейцы 32927.
- Карову добрую. Т. у Вілейцы 45376.
- Карову, в. Цынцавічы, д. 68. Т. у Вілейцы 45381 (пасля 20.00).
- Каня, 1 год 3 месяцы. Т. у Маладзечне 26331.

ІНШАЕ

- Бухгалтарскія кнігі, бланачную прадукцыю, канцтавары. Ліц №712 Смаргонскі ГВК ад 21.05.2003 г. Т. у Смаргоні 33077.
- Буйную бульбу "Ласунак" - 350 руб. за 1 кг. Т. у Вілейцы 35212.
- Газавую калонку "Нева-3208" (новую). Т. у Мядзеле 46478.
- Дзіцячую каляску б/у і каляровы тэлевізар. Т. (8-029) 6456617.
- **КАМП'ЮТЭРЫ, КАМПЛЕКТУЮЧЫЯ, ГАРАНТЫЯ, ДАСТАЎКА. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 68755, (8-029) 6480298.**
- **КАМП'ЮТАР**, б/у, нядорага. Т. у Маладзечне 30213.
- Капусту, 200 руб/кг. Т. у Валожыне 58819, (8-029) 6958819.
- **КАЦЁЛ АЦЯПЛЯЛЬНЫ** КС-Т-Г-12,5 (газ, цвёрдае паліва). Т. (8-029) 6319537.
- Мабільны тэлефон, аксесуары, кошт ніжэй рыначнага. Т. у Маладзечне 71519 (хатні), (8-029) 7729819 (кругласутачна).
- **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. г. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.

Патрабуецца **ІЗАТЭРМА** (рэфрыжэратар) 3-7 тон, аб'ёмам не менш 15 м³ для перавозкі кілбасных вырабаў і мяса. *Магчыма работа на пастаяннай аснове.* Тэл. **(8-029) 6104703, (8-029) 6717213.**

Арганізацыя прадае **ў розніцу і оптам:** **ТРУБЫ**
- водагазаправодныя du 15-50;
- электразварныя Ø57-108;
- профіль 20х20 - 80х40.

Т. у Маладзечне **53513**, **51982** (факс), **(8-029) 6320317**.

- Пчолasем'і. Т. у Мядзеле 36697.
- Радыётэлефон "Харвест-5"; мабільны тэлефон "Матарола", "Сіменс". Т. у Маладзечне 75321, (8-029) 6312530.
- **СОТАВЫ** тэлефон ад 35 у.а. Т. (8-029) 7766920.
- Стрэльба паляўнічая ТОЗ-34, газавы пісталет. Т. у Маладзечне 66494.
- **ШКОЛЬНУЮ ФОРМУ**. Рэчавы рынак «АДТ Маладзечанская ярмарка», рад 6, месца 21. Т. у Маладзечне 98268.

КУПЛЮ

- **АНТЫКВАРЫЯТ**, манеты да 1917 года, знакі і інш. Т. (8029) 7764214.
- Арганізацыя купіць абсталяванне для кафэ, бараў, рэстаранаў. Можна б/у. Т. у Маладзечне 61736, 62592.
- Блокі для падмуркаў, пліты. Т. у Маладзечне 64074.
- Гітару імпартную, шасціструнную. Т. у Маладзечне 62851.
- Лес кругляк, елку d ад 6-40, можна ўсохлую. Маем патрэбу ў паслугах трактара і распілоўцы. Т. у Мінску 2614658, 2628289, (8-029) 6534101, (8-029) 6408231.
- **СВІНІНУ, ЯЛАВІЧЫНУ**. Т. (8-029) 6331694.
- Сотавы тэлефон, магчыма неработчы. Т. (8-029) 7764214.
- **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, гадзіннікі, грамафоны, **АБРАЗЫ**, **МЭБЛЮ**, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8-029) 6564854.

ПАТРАБУЮЦЦА

- Запрашаем на работу будаўнікоў, вадзіцеляў, токараў, слесараў, станочнікаў і іншых спецыяльнасцяў. Мінск. Жыллё. Т. (8-029) 6260612.
- Будаўнічаму прадпрыемству **ПАТРАБУЮЦЦА ДАХАЎШЧЫКІ** для работы па РБ. Т. (017) 2739122, (8-029) 6541782.

Акцыянернаму таварыству **«Швейная фірма «ЮНОНА»** на работу патрабуюцца:
- **канструктар швейных вырабаў**
- **галоўны механік**
- **швачкі**

Звяртацца па тэлефоне **53612**, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 40.

УВП ЗСС ААТ «Забудова» патрабуюцца **транспарцёршчыкі**, **электрагазазваршчыкі** 5 разраду, **электраманцёр** 5 разраду, **галоўны механік**, **прыбіральшчыца памяшкання**. Тэл. (01773) 99570.

ГУП «Маладзечанскае ППТК» патрабуюцца на работу: **электраслесар; станочнік дрэваапрацоўчых станкоў**. Звяртацца па адрасу: Маладзечна, вул. Сухая, 89. Тэл. **(01773) 33493, 33484.**

Прадпрыемству патрабуюцца:
- **саліст** з навыкам работы на музычных інструментах;
- **тэхнолаг** (грамадскае харчаванне) з вопытам работы ў рэстаране, адукацыя вышэйшая.

За даведкамі звяртацца **па тэлефоне ў Смаргоні 52200**.

Пры неабходнасці прадпрыемства наймe кватэру для пражывання. Аплата па дагаворанасці.

УП «Маладзечанскі харчовы камбінат» *закупляе ад насельніцтва:*
- **яблыкі** па цане 210 руб. за 1 кг;
- **рабіну чырвоную** па цане 530 руб. за 1 кг;
- **рабіну чарнаплодную** па цане 640 руб. за 1 кг.

Аплата праводзіцца грашыма на працягу 14 дзён кожны аўторак. Прыёмка праводзіцца па адрасу: **Маладзечна, вул. Лібава-Роменская, 62.** Тэлефон для даведак **71715, 75167.**

Патрабуецца **брыгада для рамонту мяккага і крокввеннага даху.** Тэл. **(01773) 99370.**

ШУКАЮ РАБОТУ

- Вадзіцель з м/а (7 чал. або 1 тона) шукае работу, можна разовую. Т. (8029) 6776256.

ІНШАЕ

- Шукаю спадарожніка ў РП за аўто. Т. (8-029) 7728614.

■ ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ МАЛАДЗЕЧАНЦАЎ

Чаго вы баіцеся?

Таццяна Пахомава, студэнтка:

Баюся хадзіць адна па горадзе, калі цёмна. Асабліва пасля таго, як прачытаю ў газетах аб розных здарэннях. Яшчэ баюся ісці на заняткі, калі не вывучу заданне, а спазняцца страшна толькі на некаторыя заняткі.

Даната Бажко, беспрацоўная:

За дзяцей баюся. Каб з імі нічога не здарылася. Для гэтага я іх інфармую, павучаю. А больш нічога. Пасля смерці сына перастала баяцца.

Алег Яхімовіч, студэнт:

Хварэць. Я па гараскопе Вадалей, таму рэдка хварэю, але калі ўжо што-небудзь здарыцца, то гэта сур'ёзна. Акрамя гэтага баюся старасці.

Андрэй Варонін, будаўнік:

Баюся, што мяне падманваюць. У працы, у грошах, ва ўсім. Абяцаюць адно, а атрымліваю зусім іншае. Не люблю такога.

Падрыхтавала Яўгенія МАНЦЭВІЧ.

■ НАДВОР'Е

Мінск	6.09	7.09	8.09	9.09
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+15	+14	+13	+14
ноччу	+8	+6	+10	+8
атмасферны ціск, мм	745	742	741	745
хуткасць ветру, м/сек	1-3	1-3	2-5	2-5

Вільня	6.09	7.09	8.09	9.09
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+17	+17	+16	+16
ноччу	+10	+9	+9	+7
атмасферны ціск, мм	753	749	749	749
хуткасць ветру, м/сек	1-3	1-3	2-5	2-5

Чытайце праз тыдзень:

● Як жа радаваўся Сцяпан Камінскі з Порсы прыходу Саветаў у верасні 1939 года. Думаў, і зямлі дадуць, і добрай працы. З паўтара гектара, што меў, сям'ю ж не пракорміш. Аднак неяк жа надта хутка паклікалі яго ў Вілейскае энкавэдэ.

Гараскоп 8 – 14 верасня

Авен (21.03–20.04)

Ваша душа поўная энтузіязму і азарту. Вы захоплены поспехам дзяцей, фінансава выгаднай справай і поўным ўсведамлення ўласнай сілы. Самы час для сур'ёзных дасягненняў. Магчыма, прыйдзецца быць разам з "моцнымі свету ўсяго". Да канца перыяду складзецца напружаная і не зусім спрыяльная абстаноўка на службе. Пазбягайце крытыкі і зласлоўя. У суботу і нядзелю ўдасца на славу адпачыць і парадавацца жыццю. Рамантычныя адносіны таксама цвітуць пышным цветам.

Цялец (21.04–21.05)

Перыяд складзецца даволі спрыяльна. Падзеі, якія тычацца сям'і, развіваюцца імкліва. Сямейныя сувязі і адносіны змяняюцца да лепшага. Толькі трэба аднесціся да ўсяго свядома і з поўнай адказнасцю. Вы ўносіце ў дом дастатак і шчасце, а спадарыня Фартуна ідзе вам насустрач так, як яна можа зрабіць толькі раз у 12 гадоў. Не ўпускайце магчымасці расшырыць сям'ю – жаніцца, нарадзіць дзяцей. Можаце набыць прэстыжнае жыллё.

Блізняты (22.05–21.06)

Самай галоўнай справай стане афармленне дагаворных ці шлюбных адносін. Вашым дзелавым партнёрам можа стаць вельмі ўплывовы чалавек, і гэта справа стане для вас вельмі выгаднай. Той, хто жэніцца ў гэты перыяд, возьме ў жонкі "Царэўну-лебедзь". Жанчынам варта адправіцца ў паездку, там іх чакаюць прыемныя забавы, некаторых – шчаслівае знаёмства з відамі на шлюб.

Рак (22.06–23.07)

Для вас цяпер галоўнае – уладзіць свае фінансавыя справы. І яны маюць тэндэнцыю да паляпшэння. Магчымасці прыходзяць, варта толькі не ленавацца, круціцца. Беражыце нервы, знайдзіце спакойнае і камфортнае кола зносін, пазбягайце нервовых і "заводных" людзей. У пятніцу і суботу ў вас павышана сентыментальнасць і пачуццёвасць, і захаваць камфортны стан душы дапаможа душэўная цеплыня блізкага чалавека.

Леў (24.07–23.08)

Нябёсы даюць вам сілу і ўладу, але і ўскладаюць адказнасць за іх прымяненне. Не чакайце лёгкага жыцця, нягледзячы на вельмі спрыяльны перыяд. Праяўляючы свой характар, абавязкова сустранеце супраціўленне, калі не зможаце дазіраваць сваю ўладнасць і не скрасіце яе абаяннем. Цяпер вельмі ярка праяўляецца ваш характар, з усімі плюсамі і мінусамі. Вы абавязкова будзеце на віду.

Дзева (24.08–23.09)

У душы гараць моцныя пачуцці, вельмі падобныя на тайнае каханне. На гэтых днях зрабіце ў доме рытуальную чыстку: разбярыце на полках рэчы, якія заляжаліся, выкіньце непатрэбныя. У вашай сям'і ідуць глыбінныя, скрытыя працэсы пераўтварэнняў сямейных адносінаў. У выхадныя дні пастарайцеся ўстроіць сабе свята душы. Атрымаецца на славу. Можаце запрасіць у госці самых блізкіх людзей, сяброў. Ёсць верагоднасць, што значна палепшыцца ваш фінансавы і матэрыяльны стан.

Шалі (24.09–23.10)

Удача прыходзіць да вас у сферы сацыяльных адносін і прыносіць нядрэнны даход. Канечне, пры ўмове, што вы займаецеся "сваёй справай" і робіце яе з захапленнем. Вам прынясе карысць парада ці паслуга сябра. Прычым гэты сябар – даволі ўплывовая і вядомая асоба. Для таго, каб ваш стан у грамадстве стаў яшчэ больш трывалым, вам трэба патрацііца на ўласны імідж.

Скарпіён (24.10–22.11)

Пасада ці сямейны статус прынясуць вам поўнае задавальненне. Хтосьці будзе гордым за сябе, сваю паспяховую кар'еру, хтосьці адсвяткуе поспех свайго дзіцяці, хтосьці ўлюбіцца і жэніцца і набудзе новы статус. Вы дабіліся вялікага поспеху. Нішто не даецца без працы, пераадолення перашкод і маральных ці матэрыяльных затрат. Таму ўспомніце аб "законе ахвяры": калі атрымліваеце ад жыцця вялікі падарунак, не забудзьцеся прынесці ахвяру – маральную ці матэрыяльную.

Стралец (23.11–21.12)

Ваша імкненне вучыцца ці паехаць за мяжу лёгка ажыццявіцца ў гэтыя дні. Вы неяк адразу мяняецеся. Можа быць нейкая напружанасць ва ўзаемаадносінах з супрацьлеглым полам. Прычына таму — вялікая канкурэнцыя з боку сапернікаў і сапернiц. Калі вы ўпэўнены ў сваёй другой палавіне, то не бойцеся адстойваць свае прынцыпы, нават цаной канфлікту і напружаных сітуацый. Не забывайцеся пра здароўе.

Казярог (22.12–20.01)

Па нейкіх, магчыма, скрытых прычынах, з прычыны вашага падсвядомага жадання перамен, падзеі пачынаюць разварочвацца ў новым для вас накірунку. У жанчын узрастае шанс закахацца. Мужчыны захапляюцца каханнем ці сур'ёзным бізнесам. Псіхалагічная нагрузка даволі інтэнсіўная. Але, паверце, гэта крызіс росту і развіцця, спроба перайсці на верхнюю прыступку. Канечне, заўжды ёсць рызыка сарвацца, але хто не рызыкуе, той не п'е шампанскага. Салодкага вам шампанскага. На шчасце.

Вадалей (21.01–19.02)

Вас акружаюць дабрадзеі, мецэнаты і проста прыемныя людзі. Карыстайцеся іх магчымасцямі і падавайце сябе ў выгадным свеце. Не ўпусціце магчымасці наладзіць выгаднае дзелавое партнёрства, ажыццявіць буйную камерцыйную здзелку. Калі прыйдзецца вырашыць канфлікты, то ў поспеху можаце не сумнявацца. Шлюбныя адносіны будуць спакойныя у тых, чый шлюб устаяўся і "прыцёрся".

Рыбы (20.02–20.03)

Вы ўбачыце яркія фарбы ў паўсядзённасці, знойдзеце шчасце ў паўсядзённай службовай і дамашняй руціне. Цяпер вы бачыце, што можаце дазволіць сабе некаторую раскошу. Да канца перыяду патраціце немалую суму на прэстыжнае, дарагое адзенне і прадметы быту. Не забудзьце пра аздараўленчыя комплексы, якія б дарагія яны не былі. Вы гэтага заслужылі. У нядзелю наладзьце сямейнае свята, нават калі ў суботу адчувалі сябе няважна.

Рэгіянальная газета

Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227 ад 19.08.2003 г. Выдавец ТАА «Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета».

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёну і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Аб'ём 5 друкарскіх аркушаў фармату А2. Тыраж 10130 экз. Індэкс 63212 (індывідуальная падпіска), 63369 (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная. № 36 (437) 5.09.2003. РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. № 2745. Падпісана ў друк у 13.00 4.09.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67**, **5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by, http://regionnews.promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667, 53841**.
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284**.
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233, 55539**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». Тэл. **33077**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211**.
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172**.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444